ԺԹ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 5084 — ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 23/5 ՆՈՅԵՄԲԵՐ 1902 — ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ — 4 ՇԱՊԱՆ 1320 — ԺԹ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 5084

درعلیه‌ده غلطه‌ده ❀ آره‌ولك ❀ غزته‌سی اداره‌خانه‌سنه

Նամակ կամ որ եւ է գրուածք պէտք է ուղղել
ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԹԵՐԹԻ
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ
ՊՈԼԻՍ, Ղալաթիա, Նորատունկեան խան

Les Annonces sont reçues
à la Direction du Journal "ARÉVELK,,
Galata, CONSTANTINOPLE

20 ՓԱՐԱ 20

ԱՐԵՒԵԼՔ

ՕՐԱԹԵՐԹ

ԱԶԳԱՅԻՆ, ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
Պոլսոյ եւ գաւառներու համար տարեկան 140 ղրշ.
» » » » վեցամսեայ 70 »
» » » » եռամսեայ 40 »
Օտար երկիրներու համար տարեկան 40 Ֆրն.
» » » վեցամսեայ 20 »
Դրամի փոխարէն փօստայի փուլ կ'ընդունուի, 115 ղրուշի փուլը 100 ղրուշի հաշուով։
Տեղական Թղթատարի ծախքը բաժանորդաց կը վերաբերի։

Ծանուցմանց համար պէտք է դիմել ուղղակի խմբագրատուն։

20 ՓԱՐԱ 20

ԱՋ ՈՒ ՁԱԽ

ՆՈՐԸՆՏԻՐ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԸ

Ամեն. Տ. Տ. Սահակ Կաթողիկոս Խապայեանի հաւանութեան հեռագիրը զոր Արեւելք հրատարակեց նախընթաց օր, աննկարագրելի հրճուանք պատճառեց հոս, պաշտօնական շրջանակներէ սկսեալ մինչեւ ժողովրդական խաւերու մէջ։ Այդ հեռագրին յապաղումը սկսած էր կասկած ներշնչել թէ մի՛ գուցէ Երուսաղէմի Լուսարարապետ Սրբազանն ալ, հակառակ պատգամաւորներու միահամուռ փափաքով ընտրուած ըլլալուն, մերժէ այդ բարձր պաշտօնը՝ որուն այնչա՛փ արժանի կը նկատուէր։ Բանի՛ այդ հեռագիրը կ'ուշանար, ա՛յնքան կ'աւելնային այս կասկածները։ Եւ այդ պատճառաւ մանաւանդ հրճուանքը մեծ եղած է այսօր, Տ. Սահակ Կաթողիկոսի հաւանութեան հեռագիրը ստուգուելէ վերջ։

Բնականաբար նոյնչափ եւ աւելի հրճուանքով պիտի ողջունուի այդ հաւանութիւնը Կիլիկեցւոց կողմէ, որոնք այնչափ ատենէ ի վեր առանց Կաթողիկոսի կը մնային, եւ որոնք մանաւանդ այնչա՛փ վարժուած էին Խապայեան Սրբազանի։ Կաթողիկոսական Տեղապահ՝ Կիրակոս Սրբազանն ալ, որ աչուըները չփակած կը փափաքէր ողջունել Կիլիկիոյ Կաթողիկոսը, եւ որ այս վերջին ընտրութեան միջոցին այնչա՛փ մաղթանքներ ըրած էր այդ մասին, պիտի հասնի իր բաղձանքին։ Բանի որ վերջին առիթ մը կը ներկայանայ այսպէս, կ'արժէ անգամ մըն ալ հրապարակաւ գրուատել այդ ծերունի եպիսկոպոսը, որ այնչափ տարիէ ի վեր իբր Տեղապահ կը պաշտօնավարէր Կիլիկիոյ մէջ, եւ որուն աշալուրջ հսկողութեան շնորհիւ Կաթողիկոսական գոյքերն ու ստացուածքները անխաթար մնացին։ Կիրակոս Սրբազանէն ատկէ աւելին չէր կրնար պահանջուիլ։ Հիւանդոտ, ու մանաւանդ ծեր ըլլալով, բնականաբար չէր կրնար խիստ վարչութեամբ մը ձեռք առնել կաթողիկոսութեան ընդհանուր թեմերուն հսկողութիւնը։ Իր պաշտօնավարութեան օրով, թեմերու մէջ գործուեցան զեղծումներ եւ ուրիշ անկանոնութիւններ, կարգ մը անարժան հովիւներու կողմէ, բայց վերջապէս բոլոր ատոնց համար չէր կրնար բան մը ընել։ Պզտիկ տեղափոխութիւն մը կը սպառնար աղետաբեր ըլլալ իր հիւանդկախ մարմնոյն համար, պզտիկ յոգնութիւն մը կրնար վերջնականապէս ընկճել զինքը։ Կաթողիկոսարանին վրայ դրուած հաւատարիմ պահապան մը նկատեց ինքզինքը, եւ իբր այդ պաշտօնավարեց այնչափ տարի, առանց բնաւ թերանալու։

⁂

Վերադառնալով Նորընտիր Կաթողիկոսին, աւելորդ է ըսել թէ շատ արժանի է այն պաշտօնին՝ որուն կը կոչուի այս աստիճան նշանակելի համակրական արտայայտութիւններով։ Բազմապահանջ ու ծանր պաշտօններու մարդն է, որ երբեք չգիտեր աշխատութենէ խուսափիլ, որ երբեք չի չփոթիր գործի մը պահանջկոտութենէն։ Ասոր համար մանաւանդ այնչա՛փ արժանի կը նկատուի Կիլիկիոյ Կաթողիկոսական աթոռը բազմելու։

Ուրիշ բարեբաղդ պարագայ մը սա է որ, առիթը ունեցած է մօտէն ուսումնասիրելու պէտքերը այն պաշտօնին՝ զոր պիտի ստանձնէ։ Կաթողիկոսական նախորդ ընտրութեան միջոցին, իբր ընտրութեան պատրիարքական պատուիրակ, Սահակ Սրբազան տարուան մը մօտ Կիլիկիա մնաց, եւ այդ առթիւ այցելեց կաթողիկոսութեան ամէնէն գլխաւոր թեմերը։ Այսօր,— նկատի առնելով իր ուսումնասիրող խառնուածքը,— կարելի է ըսել թէ տարիներով Կիլիկիա անցուցած եկեղեցականի մը չափ գիտէ թէ որչա՛փ աշխատութիւն ու ջանք պիտի ստիպուի չնայել՝ թեմական բոլոր այդ պէտքերը գոհացնելու համար։ Այդ մասին,— ինչպէս յոյս յայտնած է արդէն իր հաւանութեան հեռագրին մէջ,— անշուշտ կայս. կառավարութիւնն ու Պատրիարքարանը պիտի աջակցին իրեն։ Բայց կրկին, պէտք է ընդունիլ որ շատ ծանր գործ մըն է Սահակ Սրբազանի ստանձնածը, ի՛նչ որ ա՛լ աւելի գովելի հանգամանք մը կուտայ իր հաւանութեան։

Մինչեւ այսօր, քանիցս գրուեցաւ արդէն թէ ի՛նչ պիտի ըլլան Նորընտիր Ս. Կաթողիկոսին պարտաւորութիւնները։ Այդ մասին չեմ ուզեր կրկնել ասկէ առաջ գրուածները։ Միայն կը յիշատակեմ հատ մըն ալ, որուն բնաւ ակնարկութիւն չէ՛ եղած, եւ որուն լրացումը մանաւորաբար կը սպասուի Ամեն. Խապայեան Ս. Կաթողիկոսէն։ Կիլիկեցիք, այս վերջին տարիներուն մէջ, շատ աղուոր գաղափար մը չկազմեցին Երուսաղէմի միաբաններուն նկատմամբ։ Իրաւացի կամ անտեղի, ա՛ս է ճշմարտութիւնը։ Հանգուցեալ Մկրտիչ Կաթողիկոս Երուսաղէմի միաբան մըն էր, եւ չիտակը ըսելու համար, իր թեմականները երբեք երանի չկարդացին իրեն համար։ Իրաւ է որ կամքոտ եկեղեցական մըն էր, եւ քիչ շատ նախանձախնդիր այդ հոգեւոր Աթոռին իրաւասութեանց, բայց նորէն շատ ապիկար Կաթողիկոս մը եղաւ, մսխելով որչա՛փ որ կրնար, անտեսելով ինչոր իբր պէտք կը ներկայանար։ Վարդապետական անարժան ձեռնադրութիւններու աչք գոցեց միշտ, կրթութիւն ըսուած բանը երբեք նկատի չառաւ, եւ անկանոն մատակարարութեամբ մը պատճառ եղաւ որ նիւթական անկումի մը դատապարտուի Կիլիկիոյ Կաթողիկոսական Աթոռը, անկում մը՝ ուրկէ զայն բարձրացնելը բնականաբար դիւրին գործ մը չպիտի ըլլայ։

Ինչպէս կը տեսնուի, Մկրտիչ Կաթողիկոսի պաշտօնավարութեան օրով, Կիլիկեցիք մէկէ աւելի պատճառներ ունեցած էին՝ Երուսաղէմի այդ նախկին միաբանէն դժգոհելու։ Նոյնը եղաւ նաեւ Կաթողիկոսական նախորդ ընտրութեան միջոցին, թէեւ այս անգամ բոլորովին անիրաւ կերպով մը։ Պատգամաւորներու ժողովը առանց նկատի առնելու Երէցեան Սրբազանի հրաժարականը, զայն Կաթողիկոս հռչակեց։ Տ. Գէորգ Սրբազան չուզեց ետ առնել նախապէս տուած հրաժարականը։

Նորընտիր Կաթողիկոսը անշուշտ ուրիշ ամէն մարդէ աւելի գիտէ թէ այդ երկու պարագաները աղուոր գաղափար մը կազմել չեն տուած ա՛յն միաբանութեան մասին՝ որուն ինք ալ կը պատկանի։ Եւ այս կէտին ծանօթ ըլլալով, անշուշտ պիտի աշխատի փրկել Միաբանութեան համբաւը, իրմէ սպասուածը չխնայելով այն պաշտօնին մէջ՝ որուն այնչափ հանդիսաւորութեամբ արժանի հռչակուած է։

ԱՐԱՄ ԱՆՏՈՆԵԱՆ

ԱՍՏՈՒԱԾԱՇՈՒՆՉԻ ՆՈՐ ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆԸ ԷՋՄԻԱԾՆԻ ՄԷՋ

Շատոնց կը խօսուի այս հրատարակութեան վրայ եւ ամէն անոնք, որ կը հետաքրքրուին Ս. Գրքին, թէ՛ կրօնախօսական իմաստով եւ թէ՛ բանասիրական տեսակէտով, կը փափաքին որ Էջմիածնի մամուլը իր պատմութեան դարագլուխը՝ որչափ կարելի է շու՛տ բանայ։ Աստուածաշունչի նոր տպագրութեան շուրջը լարուած ուշադրութիւնը հարկաւ չեսնի նկարագիր մը ունենալու չէ՛. որովհետեւ եթէ մինչեւ հիմա Էջմիածին կամ Երուսաղէմ եւ կամ Պոլիս՝ կաթողիկոսական կամ պատրիարքական հովանաւորութեան եւ հսկողութեան տակ ուղղակի չհրատարակեցին հայերէն Աստուածաշունչ մը, բայց անդին հայ տպարաններ անգործ ու անտարբեր չե՛ն եղած այս մասին.— Ոսկանի տպագրութեան մէջ՝ եթէ աղաւաղումը կամ նոր սրբագրութեան տեսակէտը վերցնենք՝ ամէնէն փառաւոր եւ ամէնէն յաջող ձեռնարկ մըն է, որուն պատիւը Ոսկանէն առաջ Էջմիածնին է։ Պոլսի եւ Բեդերսպուրկի հրատարակութիւնները հայկական են։ Ասոնց մէջ ամէնէն գործնական եւ ամէնէն ընդարձակ տեղը կը գրաւէ Ճաշոցի տպագրութիւնը։ Ճաշոցին դերը գործնական է, որովհետեւ Աստուածաշունչի ամէնօրեայ ընթերցուածները անխափան կերպով գործադրելու դրութեամբ չինուած է. ատոր դերը ընդարձակ է, որովհետեւ բովանդակ Հայ. Եկեղեցիին մէջ ցրուած է Ճաշոցը։

Ստոյգ է որ Ճաշոցը Եօթանասնից հայ Թարգմանութեան ամբողջը չէ՛. բայց գրեթէ ամբողջն է. որովհետեւ Հին Կտակարանին նախականոն բոլոր մասերէն հատուածներ եւ գլուխներ ունի։ Նոր Կտակարանն ալ, բացի Յովհաննու յայտնութենէն, ամբողջ կը կարդացուի։ Եւ ընդհանրապէս գիտելով Աստուածաշունչի ընթերցումը Հայ. Եկեղեցիի մէջ, կը տեսնենք թէ ո՛չ միայն Ս. Գիրքը ամբողջովին կարդացնելու հիմը կայ, այլ նաեւ շատ մը գլուխներն ու հատուածները կրկին կրկին կարդալու դրութիւնն ալ ընդունուած է տօներու եւ օրերու նոյնութեան եւ նմանութեան հետեւանքով։ Եկեղեցական բացատրութեամբ աւուր պաշտօնի դրութեան հետեւանքով։

Շատ հետաքրքրական աշխատութիւն մը պիտի ըլլայ, ուրեմն, բաղդատական ցանկ մը չինել՝ հայ Աստուածաշունչի եւ Ճաշոցի մէջ, պատկերացնելու համար թէ Աստուածաշունչին ո՛ր կտորները կը կարդացուին Հայ Եկեղեցիի մէջ, ո՛ր կտորներն ու գիրքերը դուրս կը մնան, եւ ո՛ր կտորները կրկին ու կրկին կը կարդացուին (*)։

— Ճաշոցէն դուրս են նաեւ Մայր-Մաշտոցի ընթերցուածներն ալ, որոնք յայտնապէս որոշուած են խորհուրդներու գործադրութեան ու այլ եւ այլ սրբագործութիւններու եւ հանդէսներու առթիւ։

Աստուածաշունչի նոր տպագրութիւնը սերտ եւ բացարձակ կերպով սերտ ու սեղմ աղերս մը ունի Ճաշոցի հետ. այսինքն՝ Աստուածաշունչի ա՛յն տարբեր մէկ օրինակին հետ, որ ամէնօրեայ գործածութեան սահմանուած է եկեղեցիի մէջ։ Հարկ չկայ մանաւորապէս ծանրանալ սա կէտին վրայ թէ ամէն Հայ առանց բացառութեան Ս. Գիրք չէ՛ ունեցած մինչեւ հիմա եւ թերեւս, դժբաղդաբար պիտի չունենայ, նոյն իսկ 25 ղրուշի ամենաչնչին գնով վաճառուած ատեն, բայց ամէն Հայ թերեւս առանց բացառութեան լսած է եկեղեցիի մէջ Ս. Գրքին ընթերցուածները։

— Այս տեղ պիտի յուզենք Ս. Գրոց կարդացմունքին հասկանալիութեան խնդիրը, որովհետեւ բուն խնդիրը գրաբարի եւ աշխարհաբարի վրայ չի ծանրանար, այլ նաեւ թրքերէնի վրայ ալ։ Պէտք չէ մոռնալ որ Թրքախօս ամենակարեւոր հատուածներ ունինք, Կիլիկիա, Պրուսա, Կեսարիա, որոնք հիմա շա՛տ բան չեն հասկնար, ըլլա՛յ Ս. Գրոց գրաբարէն, ըլլա՛յ աշխարհաբարէն, այնպէս որ կիրակի եւ տօնական օրեր աւուր պաշտօնի Ճաշու ժամուն ընթերցուածները թրքերէնի կը վերածուին։ Զոր օրինակ, Այնթապ այսպէս է. նախ քահանայ մը հայերէնը, գրաբար, կը կարդայ եւ ետքը դպիր մը կամ ուրիշ քահանայ մը նոյն ընթերցուածին թրքերէնը կը կարդայ։ Կը պատահի որ քահանան ուղղակի թրքերէն ալ կը կարդայ։ Ես ալ, աշակերտութեանս ատեն, ինչպէս նաեւ սարկաւագութեանս ատեն թրքերէն Աւետարան կարդացած եմ Այնթապի եկեղեցիին մէջ։ Բանի որ ա՛յնքան տարբեր հայ գաւառաբարբառներ ունինք, նաեւ թրքախօս հատուածներ, հոս տեղը չէ՛, որ Ս. Գրոց հասկնալիութեան խնդիրը յուզուի։

Մեր յուզած խնդիրը սա է.— Բանի որ Էջմիածնի մէջ Աստուածաշունչի նոր տպագրութիւն մը լոյս պիտի տեսնէ, եւ այս նոր տպագրութիւնը հայ համայնքին համար է, որ իր մէջ ունի ո՛չ միայն հայերէնախօսներ, որոնք ուղղակի չեն կրնար հասկնալ Ս. Գրոց լեզուն, այլ նաեւ թրքերէն խօսողներ, որոնք բնաւ չեն հասկնար Ս. Գրոց հայերէն կարդացմունքը. ասոնք հաւասարապէս ուզեն չուզեն պիտի ունկնդրեն Ս. Գրոց ընթերցուածներուն. այս ընթերցուածներուն գիրքը, Ճաշոցը, սեղմ եւ սերտ աղերս մը ունի Աստուածաշունչի նոր տպագրութեան հետ։

Էջմիածնի տպագրութեան համար բնական է որ իր մատենադարանին բազմաթիւ ձեռագիրներուն ամէնէն ընտիրը պիտի գործածուի. եւ ձեռագրին ընտիր նկարագիրը կը կազմուի ա՛յն մասնաւորութիւններով, որոնք բնագրական եւ բանասիրական արժէք մը ունին եւ իր այդ մասնաւորութիւններովը կը գերազանցէ ուրիշ բոլոր ձեռագիրները։ Ըսել է որ Էջմիածնի նոր տպագրութիւնը պիտի ունենայ ա՛յնպիսի տարբերութիւններ կամ պէսպիսութիւններ (վարիանդ), որոնք մեր Ճաշոցներուն վրայ աւելի եւս պիտի չեշտուին. հետեւաբար ամէնօրեայ գործածութեան համար յատկացուած Ս. Գիրքը, Հայ. Եկեղեցիի մէջ ամէնէն գործնական ընդարձակ տեղ գրաւող այդ օրինակը, Ճաշոցը, պիտի մնայ իր ամէնախեղճ վիճակին մէջ։ Նոր տպագրութիւնը իր բոլոր նախանձելի յատկութիւններովը պատիւ պիտի բերէ Էջմիածնին, հայ մամուլին, հրատարակութեան բարերարներուն եւլն. ասկից զատ այդ նոր տպագրութիւնը պիտի հրճուեցնէ հայագէտներու էութիւնը, որովհետեւ ասոնք պիտի տեսնեն թէ՛ «Թարգմանութեանց Թագուհին» իրեն վայելուչ ամէնէն հարազատ եւ հետեւաբար ամէնէն գեղեցիկ լուսապսակով մը պիտի փառաւորէ իր տեղը հայ մատենագրութեան սկիզբը. վերջապէս Սահակ-Մեսրոպեան Ոսկի դպրոցին՝ ամէնէն մեծ եւ ամէնէն իրական ու երախտագիտական պատիւ մըն է որ պիտի ընծայուի, յիշատակարան մըն է որ պիտի կանգնուի Էջմիածնի նոր տպագրութեամբ եւ մե՛ր մատենադարաններուն ալ հիանալի զարդն ու զանձը պիտի ըլլայ. ասոնք աղէկ, բայց Ճաշո՞ցը, Հայ. Եկեղեցի մէջ, ամէն տեղ ու ամէն օր կարդացուած Ս. Գրոց այդ օրինակը ի՞նչ պիտի ըլլայ։

ԲԱԲԳԷՆ ՎԱՐԴԱՊԵՏ

(Մնացեալը յաջորդիւ)

(*) Երբեմն մեր ուսանողութեան վերջին տարիներում, ձեռնարկեցինք այդ ցանկի պատրաստութեան, բայց սաղմնային եւ անկատար վիճակի մէջ մնաց։

ԵՐԿՐԱԳՈՐԾՈՒԹԻՒՆԸ ԵՒ ՀԱՅ ՎԱՆՔԵՐԸ

Դ.

Այժմ մի քիչ էլ քննենք եւ տեսնենք թէ ի՛նչ տարօրինակ պատկեր պիտի ներկայացնէ միւս կողմից մեր գիւղատնտեսական եւ երկրագործական մասը։ Որպէս զի կարողանամ մի քիչ աւելի շօշափելի փաստեր տալ ընթերցողին, ես իբր օրինակ պիտի վերցնեմ իմ ծանօթները, մեր տունը եւ իմ պատանեկութեան ժամանակ անցուցած վայրերս։

Ահա՛ թէ ի՛նչ կը գրէ հօրեղբօրս որդին ինձ, իր վերջին մի նամակով. «Երկրագործութիւնը, ասում է նա, շատ լաւ բան է, աշխատիր մի քիչ շատ բան ուսանելու որ երթաս գիւղ, մեր տղայոց քիչ մը բան հասկցնես։» Բանն այն տեղ է, որ ինքն ալ ճիշդ միեւնոյն աստիճանի վրայ կը գտնուի ինչպէս եւ բոլոր գիւղացիները, բայց որովհետեւ ինք մի ժամանակ վարժապետ եւ յետոյ գիւղապետ է եղեր, դրա համար այլ եւս, իրեն համար անվայել է նկատում ռէնչբարութեան կամ երկրագործութեան կոշտ, կոպիտ գործի մասին մտածելու։

Այսպէս են եւ մտածում գիւղի բէսը, աղան, գիւղի վարժապետը եւ քաղաքի դասատուն ու էֆէնտին ալ. բոլորը խորշում, զզւում եւ փախչելով փախչում են երկրագործութիւնից։ Մի բան ալ կայ որ միայն գործ աշխատելու եւ կատարելու մէջ չէ, այլ գիտնալ լաւ կատարելուն։ Այսպէս փոխանակ մեր գիւղացիք ալ Եւրոպացոց նման մի թեթեւ արօր ունենալու, որ կարողանայ մի ձիով կամ երկու եզով քաշել տալու, նա ունի մի անհագին արօր կամ գութան, որին հազիւ կարող են քաշել 10-12, երբեմն ալ 16 զոյգ լաւ գոմէշներ եւ եզներ։

Լաւ կը յիշեմ ես դեռ մեր տուն էի, մայրս տարեկան իսկի մէկ-երկու ձձում մածուն հարելու եւ կարագ չինելու աման, գործիք (baratte) կը կոտրէր անզգուշութեան պատճառաւ, վասն զի փոխանակ ձձումի կապը փոկէ կամ երկաթէ չինելու, որ շատ աւելի դիմացկուն եւ խնայողական լինէր իրենց համար, ընդհակառակը խոտէ կիմ կը դնէին, որ չորնալուն պէս կը կտրուէր եւ ձձումը վար ինկալուն պէս կը կոտրուէր. ձձումն ալ այնպիսի մի ձեւ ունէր որ ո՛չ ձեռք կը հասնէր տակ եւ ոչ աւել կամ ցախաւել, որ կարողանային մի կերպ մաքրել. նոյն դրութեան մէջ էին եւ կաթի միւս ամանները։ Եւ երբ միւս օր կաթը վատ միքրոբների ազդեցութեան տակ կը հիւանդանար եւ կ'աւրուէր, մայրս կը պոռար կը կանչէր թէ այս ինչ, այն ինչ անզգամ կիները եկան մեր կաթը տեսան. տէ՛ աչքացուցին, դրա համար ալ կաթ աւրուեցաւ եւ բուռ մը աղ առած այս ինչ այնինչ տէրտէրների, տիրացուների մօտ կը վազէր աղօթել տալու, որ իր մակրթնոցն եւ կովերն ազատ մնան չար աչից։ Բայց հակառակ այդ անհուն աղօթքների եւ խունկ ու մոմերի, մեր տան կաթնատնտեսութեան վիճակը նոյն էր, շաբաթ չէր լինէր որ 3-4 անգամ կաթ չաւրուէր կամ ձձում չկոտրուէր. նոյնը դեռ կը շարունակուի մինչեւ այսօր ալ կարծեմ։

Նոյն դրութեան մէջ էին եւ մեր տան հողային եւ երկրագործական մասերն ալ։ Մեծ պապից մնացած մեր տան առաջ մի փոքրիկ ածու ունէինք, որին տնեցիք պայէզ անունը կուտային. 50-60 տարիէ ի վեր որ այդ պայէզում կանեփ էին ցանում մեր տնեցիք. բայց պայէզ վերջերս այնքան էր յոգնել, այնքան էր սպառուել իր կենսական հիւթերից, որ փոխանակ կանեփի, վայրի չայիր, փուշ եւ եղինջ (ortie) կ'արտադրէր։ Տեսան որ չլինի, մտածեցին թէ ինչ անեն որ փոխանակ փուշի, կանեփ բուսնի. ասին որ պէտք է աղբել հող, որ ուժովնայ, եւ որովհետեւ մայրս իմացած էր որ ցանի (չոր թրիք) մոխիրն ալ մի տեսակ աղբ է. ուստի իրեն բան ու գործ ըրաւ թոնրի փոշին տանիլ եւ պայէզ լցնել. բանից դուրս եկաւ, որ իրաւ փուշ եւ եղինջ դադրեցան բուսնելէ, սակայն նրանց տեղ պայէզ ծածկուեցաւ մատուտակ (reglisse) եւ ճաճճակ կամ արջնդեղ (nielle) բուսած վայրի խոտերով։ Իսկ ծառատունկերի, այգիների եւ պարտէզների մասին բնաւ չխօսինք։ Մշոյ լայնածաւալ դաշտը որ արեւմուտքէն արեւելք 36-40 ժամուայ ձիու ճանապարհ է, գլխէ գլուխ չէ մշակուած, մանաւանդ ամառ ժամանակ։

Մեծ եղբայրս վաղուց ի վեր մի քանի ծառատունկեր կը մշակէր վերոյիշեալ պայէզի մէկ ծայրին, որ տեղից կ'անցնէր եւ մի նեխած առու. մայրս զգալով աղբի հրաշալիք, ասոնց տակն ալ կը շարունակէր թոնրի մոխիր լցնել. խեղճ ծառեր, մոխիր ուտելով ո՛վ է մեծցեր, որ իրենք ալ մեծանան. 50 տարիէ ի վեր կը մնան այդ ծառերը ճղած եւ գաճաճ, թաղուած նեխած ցեխի եւ մոխրի մէջ։

Դեռ ես այն տեղ էի, բաւական երկար տարիներ առաջ, եղբայրս յոյսը կտրելով այդ ողորմելի ծառաստանէն, մի յարդանոց չինելու համար, ստիպուեցանք 4-5 օր անդադար, գիշեր ցերեկ կառքեր քշելով մինչեւ Ջլխարի Ցարկնոց եւ Նորչէն գիւղեր գնալու, մի քանի գերան բերելու համար. ես ալ այդ դժոխային ճամբորդութեան մէջ հսկողութեան պաշտօն ունէի. ի՛նչ տանջանքներ, որքա՛ն անքուն գիշերներ ցեխի մէջ թաթխուեցանք տառապանք կրեցինք, միայն Աստուած գիտէ։ Սա չափ կը յիշեմ որ մինչեւ տուն հասանք, երկու գոմէշ կորսնցուցինք, եւ 10-15 գերան մինչեւ հասցրած տուն՝ մեր վրայ նստել էր 2,500 դրշ. ողջ ստակ։ Ահա՛ թէ ո՛ւր կը տանի մեզ երկրագործական տգիտութիւնը։ Մինչդեռ եթէ եղբայրս գիտնար ծառեր մշակել, կ'ազատուէր այդ հեռու եւ այսպէս ասաց, խիստ տաժանելի ճամբորդութենէն եւ իր տան պիտոյքի համար, պատրաստի փայտ կ'ունենար միշտ իր դաշն առջեւ։ Այսպէս յարգելի ընթերցողներ, մեր տան պատմութիւնը ձեզ ընելով չկարծէք թէ սրանք միայն են, ո՛չ, ընդհակառակը ասոնք դեռ լաւագոյններ, գրել կարդալ գիտցողներ եւ լաւ մտածողներն են։

Քիչ մը առաջ ասինք թէ Մշոյ դաշտը ճիշդ որ մի քիչ ամայի տեղ է, բնական ջրերը շատ չկան, եւ յետոյ գիւղական նեղութիւններ եւ տգիտութիւնն ալ թող չի տար որ կարողանան արդէզեան ջրհորներ բանալ որպէս զի կարողանան ոռոգմամբ իրենց արտերը եւ անդաստանները ջրել։ Իսկ լեռնականների ի՛նչ ասենք։ Մշոյ չորս կողմի լեռնաշղթաներին իբր օրինակելի տիպ վերցնենք միայն Ս. Կարապետի վանքը. 30 տարիէ ի վեր որ մօտաւորապէս անձամբ կը ճանչնամ այդ վանքը, 1000 տարուան գոյութիւն մը ունի անիկա. այս ահագին երկար շրջանի մէջ, նրա բոլոր միաբանութիւնը յաջորդաբար մինչեւ մեր օրերը վանքի այդ ահագին կալուածքի մէջ մի ծառի ճիւղ չաւելցնելէ զատ, եղածները ամբողջովին կտրել է։

Այժմ Ս. Կարապետ վանք ունի 25,000–30,000 հեկտար հող կամ կալուած. կը տեսնէք որ այդ մեծ հաստատութիւնը որքան հողային կալուած ունի. վերջապէս մեր երկրի չափով, եթէ ամէն մի կողմը 3-4 ժամ գնալու լինի մարդ ձիով, հազիւ կարող է վանքի կալուածների վերջ առնել։ Գոնէ դա Եւրոպայի համար անհաւատալի է, ո՛չ մի համայնք, ո՛չ մի հաստատութիւն այնքան կալուած չունենար որքան այժմ ունի այդ վանքը։ Մենք մեր ամառուան պտոյտի ժամանակ մի վանքի պատահեցինք (որի մասին յետոյ պիտի խօսինք) որ 575 հեկտար հող ունէր եւ որ ահագին համբաւ ունի Զուիցերիոյ մէջ, որպէս ամենամեծ կալուածատէր եւ առած է դառել ու խօսքը. «Եթէ Օվալէնի (այդ վանքին անունը) չափ կալուած ունենայի, Ռոթշիլտի նման հարուստ կը լինէի։»

Ֆրիպուրկ — Մ. Խ.

Արտաքին Լուրեր

ՀԱՐԱՒԱՅԻՆ ԱՓՐԻԿԷ

Պ. Չէմպըրլէնի ուղեւորութիւնը.— Հոլանտական լրագիրները.— Պոէր զօրավարի մը կարծիքը.— Լորտ Մէթուէն.— Պոէրներուն ըլլալիք հատուցումը.— Պոէր զօրավարները.— Գաղթային պաշտօնատան հետ տեսակցութիւն.— Տէվէթի պատկերը.— Հանգանակութիւնը։

Լոնտոն, 31 հոկտ.—Բանի մը լրագիրներ կը յայտարարեն թէ Պ. Չէմպըրլէնի հարաւային Ափրիկէ կատարելիք ուղեւորութիւնը Լորտ Միլների թելադրութեան արդիւնքն է, վասն զի Լորտ Միլներ կարգ մը կէտերու մասին անհամաձայն է գաղթային նախարարին հետ եւ կը յուսայ թէ տեղւոյն վրայ պիտի յաջողի համոզել Պ. Չէմպըրլէնը որ համակարծիք ըլլայ իրեն։

—Ազատական կուսակցութեան Պիրմինկէմի ընկերակցութիւնը կը պատրաստուի նոյն կուսակցութեան բոլոր անդամները հրաւիրել Պիրմինկէմ հանդէս մը կազմակերպելու ի նպաստ Պ. Չէմպըրլէնի,

---

«ԱՐԵՒԵԼՔ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (12)

ԹՕՂ ՊՈՒՐԺԷ

ՍԻՐԱՅԻՆ ՈՃԻՐ ՄԸ

Բ

ՍԻՐԵԼՈՒ ԱՆԿԱՐՈՂՈՒԹԻՒՆ

Գրեթէ երկու ժամ մնացինք այդ անձկութեան մէջ, մենք աշակերտներս, թըւով տասնըչորս, երկու ուսուցիչները եւ տնօրէնը։ Արտառոց հակասութեամբ մը, ես ու Ալֆրէտ անկիւն մը քաշուած, գրեթէ հանդարտօրէն կը խօսակցէինք։ Հակառակ հեռհեռէ մօտեցող հրացանաձգութեան եւ գնդակներուն, որոնք պատերուն կը զարնուէին, թերեւս հարիւր քայլ հեռուն, ո՛չ ես եւ ո՛չ ալ Ալֆրէտ իրականին զգացումը չունէինք այդ պահուն. մեզի կը թուէր թէ վտանգը հեռաւոր, տարտամ, գրեթէ վերացական բան մըն էր։ Եւ ի՛նչ բանի վրայ կը խօսէինք, մեր մանկութեան վրայ։ Ալֆրէտ կ'ըսէր թէ երջանիկ եղած էր նոյն իսկ վարժարանին մէջ. ես միանգամ ընդ միշտ իր առջեւ բացի սիրտս եւ իմ մտածումներս յայտնեցի այն դպրոցական հանրատունին վրայ, ուր զիս դաստիարակել տուաւ խնամակալս, իր եսամոլութեան պատճառաւ։ Մնաց որ այս թիւրանը կը նախընտրեմ իր տունէն։

Այս անօգուտ շատախօսութեան միջոցին, յանկարծ, մէնէ մէկը մեծ ճիչ մը արձակելով վար կ'իջնէ վերի յարկէն, ուր պատուհանին առջեւ կեցած էր, գնդակէ մը վիրաւորուելու վտանգին ենթարկելով ինքզինքը։ Սիրտս կը տրոփէր, պայթելու աստիճան. կոկորդս սեղմուած էր. հրացանի քանի մը հարուածներ կը դղրդեն դուռը։ Միեւնոյն վերակացուն որ պաղարիւնութիւն ցոյց տուած էր, անկողիններ փռելու զգուշութիւնը երեւակայելով, առաջ կը նետուի, արգիլելու համար մեր վրայ ուղղուած հարուածները։ Տեղակալ մը կը հասնի, փոքրակազմ, դեղին մօյկերով, սաղաւարտին վզակապը թուշին տակ անցուցած, ատրճանակը ձեռքին մէջ։ Վանապատ կը խօսի անոր հետ եւ մենք կ'ազատինք։

Այս ամէնը երէկ պատահեցաւ։ Այսօր, նորէն սերտարանին մէջ կը գտնուինք, խորհրդանշանը մեր մանկունակ կեանքին, գործունէութեան այս ժխորին մէջ։ Կը թղթատեմ հոգեպաշտ իմաստասիրութեան վերաբերեալ հին գիրք մը, զայն քամահրելու հաճոյքը ըմբոշխնելով. պաշտօնական խօսքեր կարդալէ յետոյ Աստուծոյ, հոգիի անմահութեան, բարքերու ազնուացման, բարոյական ազատութեան, դէմ յանդիմանական բանավարութեան վրայ, երէկուան տեսարանը աչքիս առջեւ կը պատկերանայ։

ՏԻԷՊ, յունիս 1874

Մօրը կը նմանի աղջիկը։ Տասներկու տարեկան է դեռ, սակայն կը նշմարեմ թէ պչրասէր է, աչք կ'ընէ ու կինը արթնցած է իր մէջ, երբ երիկ մարդու մը ներկայութիւնը գտնուի։ Մօրը պէս պիտի ըլլայ ինքն ալ, պատշաճութեան համաձայն ամուսնութիւն մը պիտի կնքէ, յետոյ քանի մը թեթեւամտութիւններ պիտի ընէ ու սիրահար մը պիտի ունենայ, որուն պիտի յաջորդէ սիրահարներու ամբողջ շարք մը, մինչեւ որ պառոն Բէյնի նման երկրպագուի մը հանդիպի։ Անոր պիտի հաւատացնէ թէ միայն զինքը սիրած է — եւ որ թերեւս պիտի հաւատայ այս խօսքին, իրմէ աւելի անմիտ կամ աւելի բանիմաց համարելով զայն։

Այո՛, աւելի բանիմաց, որովհետեւ սիրոյ մէջ, ամէնէն կարեւորը, կարելի եղածին չափ շատ յուզում ունենալն է. ճշմարիտ ինքնախաբէութիւն է սիրտը անդամալուծել յուսակտրութեան պատճառաւ։ Լիէզօնի Վալմոնին—սիրելի Վալմոնս—եւ Նախագահուհին միջեւ ո՞վ խաբուած է։ Նէ՛, որ զգացած է, թէ Վալմօ նոր հաչուած է։ Ո՞վ չի հասկնար թէ Էլվիրէն եւ Տոն Ժուանէն առաջինը միայն նախանձելի է, քանի որ կրցած է գինովնալ սէրով եւ վերջինը չէ կրցած։ Գիտեմ այս ամէնը, բայց ներքին սատանան աւելի զօրաւոր է. ամէն անգամ որ սիրաբանեմ կնոջ մը հետ, մեծ հոգ կը տանիմ անոր վրայ առնելու այնպիսի տեղեկութիւններ, որոնք անկարող ընեն զիս սիրելու զայն... իմ տարիքիս մէջ, միթէ սապէս գրելու չէ՞ր տետրակիս մէջ.— Ո՛վ աստուածային բաղդ, որ այնքան շուտ դէմս հանեցիր իտէալ ու միակ կինը, քոյր-հոգին... (Կունոյի երաժշտութիւնը հարկ է ասոր համար,)—Ո՛չ, այդպէս, Պառոն տը Բէյն, այլ փորձառու կին մը որ հինգ-վեց սիրահար ունեցած ըլլայ, բաւական ճաշակի տէր, զգացում կոչէ ամէնէն աղուոր, լաւ ու վայրագ զգայութիւնը,— վարուեցողութեան տէր անձ մը, որ մեծ դժուարութիւն քաշէ ձեզ համոզելու համար թէ հրապուրած էք զինքը։— Կրո՛ղ, եթէ ուզէի այդ սիրուն կեղծաւորութեան դէմ ըմբոստանալ... Մնաց որ, ի՛նչ հարկ կայ ոեւէ անձի մը կամ իրի մը նկատմամբ բարկանալ։ Իւրաքանչիւր մարդկային էակ յաւակնոտ եւ փոքր ժամացոյց մըն էր որ կը կարծէ թէ ինքն է իր շարժման պատճառը, տեսնելով իր սլաքին շարժումները։ Անմտութիւն եւ անապարժութիւն... Ներքին նուրբ մեքենաներ կան, որոնք կը վարեն ամէն ինչ, եւ ատոնք կ'ուզեն որ տիկին... զգայնիկ յափուշի մը ըլլայ, իր աղջիկը ապագայ հանած վարած մը եւ ես տխուր ցափակեաց մը, որուն հոգին կը ցամքի այս ամէնը հաստատելով, փոխանակ վայելելու իրեն տուածը։

(Շարունակելի)

հարաւային Ափրիկէ ուղեւորելէն առաջ։ Նոյն ընկերակցութիւնը որոշեր է Նոյեմ. 14ին հացկերոյթ մը տալ ի պատիւ գաղթային նախարարին՝ Պիրմինկէմի քաղաքապետին նախագահութեամբ։

—Հոլանտական լրագիր մը Պ. Չէմպըլէնի ուղեւորութեանը վրայ խօսելով կ'ըսէ.— «Պ. Չէմպըլէնի արարքը, թէ՛ ներքին եւ թէ՛ արտաքին քաղաքականութեան նկատմամբ, միշտ առեւտրական կանխակալ կարծիքներէ ներշնչուած է։ Հարաւային Ափրիկէ կատարելիք անոր ուղեւորութիւնը Պօէրներէն աւելի Լիվըրբուլի ու Պիրմինկէմի վաճառականներուն օգտակար պիտի ըլլայ։»

—Պօէր զօրավար Պէն Վիլճօէն, Պիրմինկէմի մէջ տեսակցութեան մը պահուն, ըսեր է թէ Պ. Չէմպըլէնի համար որ եւ է վտանգ չկայ հարաւային Ափրիկէի մէջ եւ թէ այդ ուղեւորութիւնը նպաստաւոր արդիւնքներ պիտի ունենայ, վասն զի Պ. Չէմպըլէնի ողջմտութիւնը երեւան պիտի հանէ իրաց ճշմարիտ կացութիւնը։

—Պ. Չէմպըլէն երեք քարտուղար պիտի տանի իրեն հետ. փափաք յայտնած է Լուրէնսօ-Մարքեզ այցելել։ Բօրթուկալի կառավարութիւնը ապահովութիւն տուեր է Անգլիոյ գաղթային նախարարին թէ լաւ ընդունելութիւն մը պիտի գտնէ հոն։

—Լորտ Մէթհուէն որուն Բաղնիքի պատուանշանը շնորհեց Էտուարտ Թագաւորը, երէկ, ճառ մը խօսեցաւ Տիվայզի մէջ, որ իր ծնած նահանգին կեդրոնն է։ Ատենաբանը պաշտպանեց Պօէրները եւ հրաւէր կարդաց Անգլիոյ հանրային կարծիքին՝ աւելի արդարութեամբ դատել պօէր զօրավարներուն ընթացքը։ Լորտ Մէթհուէն յայտարարեց թէ Պօէրներուն մէջ ամէնէն պատուաւոր ու վեհանձն մարդոց հանդիպած է։

— Հարրիսմիթէն կը հեռագրեն թէ Պօէրներուն յատկացուած հատուցումը սապէս կը վճարուի.— Որ եւ է ագարակական դրամական նպաստ չստանար, երբ իր ագարակը գրաւէ զերծ չէ. նաեւ անոնք որոնց սեպհականութեանց տարածութիւնը որոշ սահման մը աւելի է։ Երկրագործական բոլոր գործիքները իրենց արժէքին կրկնապատիկը կը հաշուեն ագարակապաններուն համար։ Անցեալ յունիսէն առաջ չներկայացուած եւ հատուցում պահանջող աղերսագիրները չեն ընդունիր։ Պօէրներուն մեծ մասը այդ թուականին դեռ Սէնթ-Հէլէն կղզին կը գտնուէին՝ իբրեւ պատերազմի գերի, հետեւաբար նիւթապէս անկարելի էր աղերսագիր մատուցանել։

—Կ'ըսուի թէ պօէր զօրավարները ոչ-պաշտօնապէս քանի մը անգամ խորհրդակցեր են Անգլիոյ գաղթային պաշտօնարանին հետ, բայց արդիւնքը գաղտնի կը պահուի։

—Տէվէթ, որ վաղը հարաւային Ափրիկէ կը դառնայ, յայտարարեց թէ ալ եւս Անգլիա պիտի չդառնայ։ Պօթա ու Տըլարի մինչեւ Սաւթէմփթըն պիտի երթան, ողջերթ մաղթելու Տէվէթի։

—Հոլանտացի նկարիչ Անթուան Վան Վէլի պատրաստեց Տէվէթի կենդանագիրը որ գարնան Լոնտոնի սալոններէն մէկը պիտի ցուցադրուի։ Նկարիչը կատարելապէս յաջողած է եւ հիմա Տըլարիի ու Պօթայի կենդանագիրները կը պատրաստէ։

Պրիւսէլ. — Էնտէբանտանս Պէլժ խմբագրական մը կը հրատարակէ պօէր զօրավարներուն եւ Եւրոպայի մէջ անոնց ունեցած պաշտօնին վրայ։ Նոյն թերթը կ'ըսէ թէ միայն Հոլանտա իր պարտքը կատարած է Պօէրներուն հանդէպ, վասն զի առանց վարանելու առատօրէն նպաստ տրուած է, մինչդեռ Պէլճիքայի հանգանակութիւնը բան մը չէ։ Ֆրանսայի ու Գերմանիոյ մէջ ալ մեծ բան մը չէ եղած։ Պէլճիական թերթը կ'ըսէ թէ Պօթա ու Տըլարի այլ եւս պիտի չշարունակեն իրենց պտոյտը ցամաքային Եւրոպայի մէջ, քանի որ Տէվէթ հարաւային Ափրիկէ կ'ուղեւորի։ Պէլճիական թերթը կը յարէ.—«Եւրոպայի ազգերը այնպէս կարծեցին թէ պօէր զօրավարներուն հրաւէրին պատասխանելով ծառայութիւն մը պիտի մատուցանեն Անգլիոյ, որուն շահը կը պահանջէ օգնութիւն մը ընել իր նոր գաղթավայրերուն։ Պօէր զօրավարները սխալ մը գործեցին, մոռնալով որ ամէնէն աւելի եւ ամէնէն տաք Անգլիայէն օգնութիւն խնդրելու էին։ Անգլիացիները որոնք պատրաստ էին խանդավառութեամբ ընդունիլ զանոնք, նեղացան տեսնելով որ ցամաքային ազգերուն կը դիմեն, որոնց անգլիատեացութիւնը այնքան ցաւալի կերպով երեւան եկաւ վերջին տարիներու մէջ։»

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԳՈՐԾԵՐ

Կրթական օրէնքը. — Եկեղեցիներուն մէջ աղօթքներ. — Օդապարիկի փորձ. — Պատերազմական նախարարին ամուսնութիւնը. — Զգայացունց դատ մը. — Հինգ հազար Ֆր.ի հատուցում. — Խաղաղականի ընդծովեայ հեռագրաթելը։

Լոնտոն, 31 Հոկտ.—Անգլիոյ կրթական նոր օրինագծին Ը. յօդուածը որ այնքան վէճի առարկայ եղած է, երէկ Երեսփ. Ժողովին կողմէ ընդունուեցաւ 96 ձայնի մեծամասնութեամբ։ Լորտ Սոլզպէրիի որդւոյն՝ Լորտ Սէսիլի մէկ առաջարկութիւնը մերժուեցաւ։ Լորտ Սէսիլ ծայրայեղ կղերականութեան ախոյանն է պահպանողական մեծամասնութեան մէջ։ Այդ յօդուածը եթէ մերժուէր, կրթական օրինագծին հիմը պիտի խախտէր, որով Պալֆուրի դահլիճին անկումը առաջ պիտի գար։ Միւս յօդուածները քանի մը թեթեւ փոփոխութիւններ կրեցին։ Կառավարութեան չընդունած բոլոր առաջարկութիւնները ստուար մեծամասնութեամբ մերժուեցան։

—Վոկան կարտինալը հրամայեց Անգլիոյ կաթոլիկ կղերին՝ եկեղեցիներուն մէջ մասնաւոր աղօթքներ ընել՝ կրթական նոր օրինագծին յաջողութեանը համար։

—Պէքըն անուն երէց մը, յառաջիկայ երեքշաբթի, պիտի փորձէ Իրլանտայի ծովը անցնիլ օդապարիկով. երկու սպաներ պիտի ընկերանան անոր։ Ուէնար Թօրփիլնաւը պիտի հետեւի այդ օդապարիկին։

—Պատերազմական նախարար Պ. Պրոտրիք մօտերս պիտի ամուսնանայ Պ. Ճօն Սթէնլիի աղջկան՝ Օր. Մօտ Սթէնլիի հետ։ Պ. Պրոտրիք տարիէ մը ի վեր այրի է։ Առաջին կինն էր Ուէմիսի կոմսին աղջիկը։

—Քանի մը տարի առաջ Լէտի Պօչան, միլիոնատէր Սըր Ռէճինալտ Պօչանի կինը, կ'երեւայ թէ հրապուրուած էր Ուայթ անուն նախկին երեսփոխան մը։ Այս վերջնոյն կինը իմաց տուաւ Սըր Ռէճինալտ Պօչանի թէ իր կինը ապօրէն յարաբերութիւններ ունի էրկանը հետ։ Միլիոնատէրը ամուսնալուծում կատարեց, հինգ հազար անգլիական ոսկի տալով կնոջը։ Ուայթի կինն ալ ամուսնալուծում պահանջեց, բայց բաժանում միայն կրցաւ ձեռք բերել։ Արդ, կ'երեւայ թէ Լէտի Պօչան, Պ. Ուայթի հետ խիստ մտերմական յարաբերութիւններ ունեցած ատեն նամակ մը գրած է Պ. Ուայթի, ըսելով անոր կնոջը համար թէ «Ճշմարիտ սատանայ» մըն է եւ «մարդկային ձեւով օձ-ազգ» մը։ Տիկին Ուայթ դատ բացաւ Լէտի Պօչանի դէմ։ Երդուեալները իրաւունք տուին անոր եւ Լէտի Պօչանը դատապարտեցին հինգ հազար անգլիական ոսկիի հատուցման։

—Խաղաղականի ընդծովեայ հեռագրաթելին վերջին մասին զետեղումը աւարտեր է Սուվայի մէջ՝ Ֆիճի կղզիները։ Այդ հեռագրաթելը, որ 12,550 քիլօմէթր երկայնութիւն ունի, Վանքուվէրէն (բրիտանական Քոլոմպիա, հիւսիսային Ամերիկա) Նոր-Զէլանտա ու Քուինզլանտ (Աւստրալիա) կ'երկարի՝ անցնելով Ֆանինկ, Ֆիճի ու Նորֆոլք կղզիներէն։ Զետեղման ծախքն է 44,875,000 Ֆր., զոր Անգլիոյ կառավարութիւնը վճարեց։ Զետեղումը առանց արգելքի ու յապաղումի կատարուեցաւ։

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ԳՈՐԾԵՐ

Ֆալլուի օրէնքը.—Կրթական նախարարին ծրագիրը.—Ելմտացոյցի ու կրօնական միաբանութեանց յանձնաժողովները.—Պ. Տումէի բանախօսութիւնը. — Նախարարապետը։

Բարիզ, 1 Նոյեմ.—Ցայտնի է թէ կրթական նախարար Պ. Շոմիէ նախարարաց Խորհուրդին վերջին նիստին ներկայացուց իր պատրաստած օրինագիծը, որ կը ջնջէ Ֆալլուի օրէնքը վարժարաններուն նկատմամբ։ Քանի մը լրագիրներ ծանուցին թէ Պ. Շոմիէ, միւս նախարարներուն հետ տարակարծիք գտնուելով, ետ առեր է իր օրինագիծը՝ աւելի խիստ տրամադրութիւններ աւելցնելու համար։ Այդ լուրը բոլորովին սխալ է։ Պ. Շոմիէի ու իր պաշտօնակիցներուն միջեւ անհամաձայնութիւն չկայ եւ չի կրնար ըլլալ, վասն զի օրինագիծը Խորհրդարանի արձակուրդին ատեն պատրաստուած է Նախարարապետ Պ. Գոմպի հետ, որուն ձեռնհասութիւնը անվիճելի է, քանի որ Պ. Գոմպ 1899ին նախագահեց Ծերակոյտին կողմէ կազմուած յանձնաժողովի մը՝ երկրորդական ուսուցման բարենորոգման ծրագիրը քննելու համար։ Նախարարաց Խորհուրդը կատարելապէս համամտութիւն յայտնած է Պ. Շոմիէի օրինագծին. սրբագրելու բնաւ խնդիր չկայ, միայն օրինագծին խմբագրութեան հետեւանքով է որ Երեսփ. Ժողովին ներկայացուիլը ուշացած է։ Պ. Շոմիէ, հինգշաբթի օրը, Ծերակոյտին պիտի ներկայացնէ իր օրինագիծը որ իր ընդհանուր գիծերուն մէջ կը պարունակէ Բօլ Պէրի ու Ժիւլ Ֆէրրիի ծրագիրները, զանազան յաւելումներ ալ ընելով, մանաւանդ աղջկանց երկրորդական վարժարաններուն համար։

—Պ. Բօլ Տումէ ստանձնելով ելմտացոյցի յանձնաժողովին նախագահութեան պաշտօնը, նախ շնորհակալութիւն յայտնեց եւ ըսաւ յետոյ պիտի ջանայ կարելի եղածին չափ շուտով աւարտել յանձնաժողովին աշխատութիւնը, յարեց.

«Ելմտացոյցի յանձնաժողովը պարապ աշխատութիւն մը պիտի կատարէ, իրեն ներկայացուածէն տարբեր ելմտացոյց մը պատրաստել ջանալով. բայց կրնայ եւ պարտաւոր է կառավարութեան հետ համամտութեամբ, հարկ դատուած բարեփոխումները գործադրել Պ. Ռուվիէի ելմտացոյցին մէջ։ Պետութեան վարչութեանց բարեփոխման յանձնաժողովին համապատասխանող բոլոր խնայողութիւնները ընելով, նեղութեան չափաւոր հասոյթները միայն ընդունելով եւ փոխառութեան չդիմելով յանձնաժողովը պիտի հաւասարակշռէ 1903ի ելմտացոյցը հաստատուն կերպով, ինչ որ պիտի դիւրացնէ Ֆրանսայի ելեւմուտքին ամբողջ վերանորոգումը»։

Պ. Մօրիս Պէրթօ ընդհանուր տեղեկաբեր ընտրուեցաւ ելմտացոյցի յանձնաժողովին։

—Կրօնական միաբանութեանց յանձնաժողովին նախագահ Պ. Ֆէրտինան Պիւսոն քաղաքական յայտարարութիւն մը չըրաւ եւ միայն շնորհակալութիւն յայտնեց։ Նախարարապետ Պ. Գոմպ, յետոյ, յանձնաժողովին ներկայանալով բացատրութիւններ տուաւ արտօնութիւն խնդրող կրօնական միաբանութեանց մասին. նաեւ Նախարարապետին հետ խորհրդակցութիւններ կատարուեցան՝ արտօնութեանց օրինագիծներուն քուէարկումը փութացնելու միջոցներուն վրայ։ Պ. Գոմպ խնդրեց յանձնաժողովէն՝ փութով պատրաստել տեղեկագիրը իր այն ծրագրին, զոր քանի մը օր առաջ Երեսփ. Ժողովին ներկայացուց եւ որ կը վերաբերի ընկերակցութեանց օրէնքին պատժական տրամադրութեանց։

ԳԵՐՄԱՆԻԱ

Մաքսային սակացոյցը. — Խորհրդարանական արձակուրդի ատեն. — Հողագործական կուսակցութիւնը։

Պէրլին, 31 Հոկտ. — (Թայմզի հեռագիր).— Եթէ դիւանագիտութեան միջոցները բաւական ըլլան մաքսային սակացոյցի ծրագրին վերաբերեալ դժուարութիւնները կարգադրելու, նախարարութեան յաջողութիւնը ապահովուած պիտի ըլլայ։ Խորհրդարանին երեք օրուան արձակուրդէն օգտուիլ կ'ուզուի, մասնաւոր բանակցութիւններ կատարելու համար հողագործական մեծամասնութեան երեսփոխաններուն հետ։ Ցոյս կայ նաեւ թէ կեդրոնի երեսփոխանները, իրենց աւանդական հակումով, իրաւախոհութեան մը պիտի համակերպին։ Երեսփ. Ժողովին վերջին նիստերուն մէջ մեծ մասամբ ենթադրութիւններ կ'ըլլային կղերական կուսակցութեան պետ Պ. Սբանի կրած գլխարկին ձեւին վրայ։ Եթէ գլանաձեւ գլխարկ մը դրած ըլլար, կառավարութեան բարձրաստիճան ներկայացուցիչներուն հետ խորհրդակցած ըլլալու նշան մըն էր, որով մաքսային սակացոյցի ծրագիրը յաջողելու հնարաւորութիւնները ունէր։ Եթէ ցած ու թաղիքէ գլխարկ մը դրած ըլլար, իրաւախոհութեան կուսակիցները կը ջլատուէին։ Կարելի է օգտակար կ'ըլլայ դիտել տալ թէ հիմա երկու բանաձեւներ ներկայացուած են Գերմանիոյ Երեսփ. Ժողովին։ Առաջինն է մաքսային սակացոյցի ծրագիրը որ կը սահմանէ ընդհանուր սկզբունքները եւ առաջին յօդուածին մէջ օտար արմտիքներու նուազագոյն մաքսերուն չափը։ Երկրորդն է սակացոյցի ծրագիրը, որ կը թուէ ներածումներու մաքսերը։ Մինչեւ հիմա վիճաբանութեան առարկայ եղաւ, երկրորդ ընթերցմամբ, նոյն օրինագծին Ա. յօդուածը. այդ վիճաբանութեան արդիւնքը այն եղաւ որ հողագործականներու մեծամասնութիւնը անյաջողութեան մատնեց նախարարութիւնը։ Խորհրդարանական ռազմագէտները կ'առաջարկեն որ երկրորդ ընթերցումը աւարտելէն տեղը, միեւնոյն ծրագրին երրորդ ընթերցումը կատարուի, փոխանակ, ըստ սովորութեան, սակացոյցին մանրամասն վիճաբանութեան ձեռնարկելու երկրորդ ընթերցումով, որով աւելի հեռաւոր թուականի մը պիտի յետաձգուի երրորդ ընթերցումով վիճաբանութիւնը. այդ կերպով մաքսային նոր սակացոյցը պիտի չկրնայ իբրեւ հիմ բռնուիլ՝ Գերմանիոյ եւ օտար կառավարութեանց հետ կատարուելիք առեւտրական դաշնադրութեան բանակցութիւններուն։ Հողագործականները, սակայն, որոնք մինչեւ հիմա մաքառեցան նախարարութեան առաջարկութիւններուն դէմ, եւ կամ անոնց մէկ մասը, վերջապէս պիտի ընդունին այդ առաջարկութեանց տրամադրած նուազագոյն մաքսերը, պէտք է, երեւոյթները փրկելու համար, բաւական միջոց մը ձգել։ Հողագործականները պիտի չկրնան դիմադրել ընտրական պայքարի մը մէջ, ուր պիտի յաղթուին նախարարութենէն։ Ատոր համար է որ հողագործականներէն տակաւին վարանողները սքանչացած են Երեսփ. Ժողովին նիստերը Ամենայն Սրբոց տօնին առթիւ երեք օր յետաձգուելուն համար։ Նոյն իսկ պիտի ուզեն, եթէ կարելի ըլլայ անդառնալի կերպով առանց վտանգելու մաքսային սակացոյցը, որ այդ դադարումը աւելի երկարի։ Առեւտրական դաշնադրութեանց Ընկերակցութիւնը, որ հողագործականներուն հակառակ է, յիշատակագիր մը մատուցանելով Նախարարապետին, ցոյց պիտի տայ ներկայ անորոշ վիճակին կործանարար արդիւնքները երկրին ճարտարարուեստին ու վաճառականութեան համար։ Այդ փորձը կ'ըլլայ երկփեղ ազդելու պահպանողականներուն, ցոյց տալով անոնց թէ նախարարութիւնը մտերմաբար բանակցելու վրայ է իրենց հակառակորդներուն հետ։

ԳԵՐՄԱՆԻԱ ԵՒ ՏԱՆԻՄԱՐՔԱ

Գահաժառանգ իշխանին ուղեւորութիւնը.— Բանախօսութիւն մը հացկերոյթի մէջ.— Փոխադարձ այցելութիւն մը.—Զարին միջամտութիւնը։

Պէրլին, 1 Նոյեմ.— Բէօյց Զայթունկ կ'ըսէ թէ Տանիմարքայի գահաժառանգ իշխանը բանախօսութիւն մը ընելով Քասէլի մէջ հիւսարներու սպաներուն կողմէ տրուած հացկերոյթին առթիւ, դրուատեր է Բրուսիոյ արքայական գերդաստանը եւ անոր օգոստափառ պետը՝ Վիլհէլմ կայսրը։ Իշխանը խօսելով անկեղծօրէն բարեկամական եղող այն յարաբերութեանց վրայ, որոնք գոյութիւն ունին դանիական արքունիքին եւ բրուսիական արքունիքին ու գերման կառավարութեան միջեւ, յոյս յայտներ է որ այդ յարաբերութիւնները ո՛չ միայն պիտի յարատեւեն ապագային մէջ, այլ աւելի սերտ պիտի ըլլան։ Իշխանը իր բանախօսութիւնը աւարտեր է եռանդագին բաժակ մը պարպելով Վիլհէլմ կայսեր կենացը։ Հիւսարներու գունդին հրամանատարը շնորհակալութիւն յայտներ է գահաժառանգ իշխանին, իր տուած այցելութեանը համար։ Իշխանը պատասխանելով գոհունակութիւն յայտներ է հիւսարներու գունդին ընթացքին նկատմամբ եւ ամէն կողմ իրեն եղած ընդունելութեանց համար ալ շնորհակալութիւն յայտներ է։ Ցետոյ գահաժառանգ իշխանը, իբր յիշատակ, սքանչելի բաժակ մը նուիրեր է իր պատկանած գունդին սպաներուն։

Քօբէնհակ, 1 Նոյմ. —Զրոյց կը շրջի թէ Վիլհէլմ կայսրը յառաջիկայ տարուան սկիզբը փոխադարձ այցելութեան պիտի երթայ Տանիմարքայի արքունիքին։ Կ'ըսուի թէ Զարը միջամտեր է, որպէս զի Տանիմարքայի գահաժառանգ իշխանը Պէրլին այցելէ, հակառակ 1864ի յիշատակներուն եւ Շլէզվիկ-Հոլշթայնի կցման։ Նիքոլա Բ. ասիկա տեսակ մը նախընթացը կը նկատէ ուրիշ նմանօրինակ այցելութեանց, որոնց իրագործումը փափաքելի կը համարի, ընդհանուր խաղաղութեան տեսակէտով։

ԱՒՍՏՐԻԱ-ՀՈՒՆԳԱՐԻԱ

Նախարարական գումարում մը.— Զինուորական օրինագիծ։

Վիեննա, 1 Նոյմ.— Աւստրիոյ-Հունգարիոյ պատերազմական նախարար Պարոն Քրիկհամէր, Հունգարիոյ պատերազմական նախարար Պ. տը Ֆէյէրվարի եւ աւստրիական ազգային պաշտպանութեան նախարար Պ. տը Վէլզէրզհէյմպ երէկ գումարուեցան, վերջնականապէս որոշելու համար թէ ինչ ընթացքի պիտի հետեւին, բանակին զօրքերուն թիւը աւելցնելու խնդրի մասին։ Որոշուեր է անյաջողութեան մատնել վերջերս երկու Խորհրդարաններուն առաջարկուած օրինագիծը, որ այնքան բուռն ընդդիմութեան մը հանդիպեր է Բէչթայի մէջ։ Աւստրեւ-հունգարական կառավարութիւնը մտադիր է աւստրիական եւ հունգարական Խորհրդարաններուն ներկայացնել զինուորական նոր օրինագիծ մը, 10 տարուան համար, որուն համաձայն բանակին թիւը 103,500էն պիտի բարձրանայ 123,500ի։ Նախարարները հակամէտ են այս տարի չաւելցնելու զօրքերուն թիւը, բայց կայսրը բացորոշ կամք յայտներ է այս տարի քուէարկել երկար ատենէ ի վեր անհրաժեշտ դատուած օրինագիծը, զօրքերուն թիւը աւելցնելու մասին։ Հաւանական է որ այս երկրորդ օրինագիծն ալ ծանր դժուարութեան բաղխի երկու Խորհրդարաններուն մէջ, քանի որ ձեւով միայն տարբեր է առաջինէն. նմանապէս կ'առաջարկէ 20,000 հոգիի յաւելում մը։

ՀՈԼԱՆՏԱ

Թաղապետական խորհուրդներ.— Դրամական անձկութիւն.— Ինչ միջոցներ ձեռք առնելու է։

Ամսթէրտամ, 1 Նոյեմ.— Զանազան լրագիրներ, այս վերջին շաբաթները, յօդուածներ հրատարակեցին սա նշանակալից տիտղոսով. «Մեծ քաղաքներուն ելմտական անձկութիւնը։» Այս բացատրութիւնը չափազանցուած չէ բնաւ։ Թաղապետական Խորհուրդները, որոնք այս պահուս կը վիճաբանին համայնքներու պիւտճէններուն վրայ, շուարած են թէ ինչպէս հաւասարակշռեն ելքն ու մուտքը։ Հասոյթի այն պակասութիւնը որուն ենթարկուեցաւ Ամսթէրտամ, անցեալ տարի, բոլոր մեծ քաղաքներուն կը սպառնայ։ Այս աննպաստ կացութեան գլխաւոր պատճառն է աղքատ դասակարգին աճումը, որուն համար կը ստիպուին նոր դպրոցներ բանալ, հանրային օգնութեան յատկացուած գումարները աւելցնել, ինչպէս նաեւ բժշկական խնամքներու եւ ոստիկանութեան համար եղած ծախքերը բազմապատկել, մինչ հասոյթները կայուն կը մնան, աղքատ դասակարգը տուրք չվճարելուն պատճառաւ։ Հետեւաբար, պատահական ու առժամեայ պատճառներէ առաջ եկած չէ այս անձկութիւնը։ Ի միջի այլոց Ամսթէրտամի, Ռոթէրտամի եւ Կրօնինկէնի թաղապետական Խորհուրդները ուրիշ դարման չեն գտած եթէ ոչ դիմել պետութեան աջակցութեան։ Արդ, պետութիւնը կրնայ օգնութեան հասնիլ դրամական անձկութիւն ունեցող քաղաքներուն, սա եղանակներով միայն, կամ այն է որ համայնքներու ծախքերը ի մասին կրթութեան, ոստիկանութեան ու հանրային օգնութեան, ինք կը ստանձնէ եւ այն ատեն այդ քաղաքներու ինքնօրինութիւնը ծանր հարուած մը պիտի կրէ եւ կամ այն է որ նպաստներ կը յատկացնէ անոնց։ Բայց հաւանական չէ որ այս վերջին կերպը ընդունի, քանի որ ծախքերու յաւելումը պիտի ըլլայ յառաջիկայ տարուան ելմտացոյցին մէջ։ Եւ կամ պետութիւնը պիտի արտօնէ յաւելուածական նոր տուրքեր գանձելու։ Այս վերջին կերպը ամէնէն ազդեցիկ կը նկատուի։ Հաւանական է որ մեծ քաղաքներու թաղապետական Խորհուրդները հաւաքական դիմում մը ընեն կառավարութեան մօտ, խնդրելու համար որ ըլլալիք միջամտութիւնը չվնասէ իրենց թաղապետական առանձնաշնորհմանց։

ԲԻԼԶՆԷՐԻ ՃՇՄԱՐԻՏ ԳԱՐԵՋՈՒՐ.— Պ. Պ. Տէմմէթրաքօբուլօ եղբարք եւ Ընկ.ը, նոտարական պաշտօնագրի մը համաձայն, որ վաւերացուած է աւստրիական հիւպատոսարանին կողմէ, Կ. Պոլսոյ եւ շրջականներուն մէջ միակ գործակալը եղած են «Բիլզնէր Կէնոսէնշաֆթ-Պրաուէրի» համբաւաւոր գործարանին գարեջուրին։ Ցայտնի է թէ, Բիլզնէրի ճշմարիտ գարեջուրը, որ այնքան գնահատուած է ըմպելիք ճանչցողներու կողմէ, իր ախորժելի համէն զատ առողջապահական ըմպելի մըն է, ինչպէս յայտարարած են բժշկական հեղինակութիւններ։ Աւելցնենք թէ իր գնին աժանութիւնը դիւրամատչելի կ'ընէ զայն գարեջուրի սիրահարներուն։ Ռէօմիւրի 15 աստիճան ջերմութեան տակ իր յատկութիւններէն եւ ո՛չ մէկը կը կորսնցնէ։ Հանրութեան ուշադրութիւնը կը հրաւիրենք զգուշանալ Բիլզնէրի ուրիշ կարծեցեալ վաճառանիշներէ, որոնք օտարոտի են։ Առաջին անգամն է որ Բիլզնէրի ճշմարիտ գարեջուրը կը ներածուի մայրաքաղաքիս մէջ։
22—26

Ներքին Լուրեր

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ.—Հէքքեարիի գաւառին Տէֆթէրխանէի պաշտօնեայ կարգուեցաւ Մուսուլի նահանգին կեդրոնական գաւառին Տէֆթէրխանէի առաջին քարտուղար Ահմէտ էֆ.։

—Երկրորդ կարգի Օսմանիէ պատուանշան տրուեցաւ Ս. Պօլին սենեկապետներէն Մաք Սիվինէյ տը Մաչանակայասի մարքիզին եւ երկրորդ կարգի Շէֆգաթ՝ կնոջը։ Բ. կարգի Մէճիտիէ՝ Քօբէնհակի գերմանական ընդհանուր հիւպատոսին, որ երբեմն վարած է Քօբէնհակի օսմ. պատուակալ ընդհանուր հիւպատոսի պաշտօնը։

—Լիագաթի արծաթ չքանշան՝ Խումսի կառավարիչ Ֆէվզի պէյի։

ԻԼՎԱՏԻԱ զրկուած օսմ. պատուիրակութիւնը, ինչպէս ծանուցինք, երէկ առտու ժամ 2ին Կ. Պոլիս վերադարձաւ կայս. Իզմիր շոգենաւով որ Դարտանէլի առջեւ խարսխեց։ Թիւրխան փաշա եւ պատուիրակութեան միւս անդամները ցամաք ելլելով, ուղղակի կայս. պալատ գացին եւ Վեհ. Սուլթանին մատուցին Ռուսիոյ կայսեր ինքնագիր մէկ նամակը։

—Օսմ. պատուիրակութեան Եալթա ժամանելուն եւ եղած սիրալիր ընդունելութեանց պարագաները արդէն ժամանակին ծանուցինք։ Լիվատիայէն գրուած նամակ մը աւելի մանրամասն տեղեկութիւններ կը հաղորդէ։ Նիքոլա կայսեր կողմէ օսմ. պատուիրակութեան տրուած մեծ հացկերոյթէն զատ, զանազան պաշտօնական անձնաւորութիւններ ալ սեղաններ տուեր են։ Ռուսիոյ կայս. պալատան լուսանկարիչը այդ հացկերոյթներէն մէկին ատեն բոլոր ներկաներուն կենդանագիրները հաներ է խմբովին։ Տեղւոյն հանրային պարտէզին ակումբը շքեղ պարահանդէս մը տուեր է ի պատիւ Իզմիր շոգենաւին սպաներուն։ Ցետոյ սեղան մը եւ նուագահանդէս մըն ալ տուեր է։

—Ռուսիոյ կայսրը ականակուռ ոսկի ընչատուփ մը նուիրեր է Թիւրխան փաշայի, Ս. Աթանասեան պատուանշանի մեծ ժապաւէնը՝ Րիզա ու Սաադը փաշաներու. նոյն պատուանշանին առաջին կարգը՝ Աքեաֆ ու Րիզա պէյերու եւ երրորդ կարգը՝ Էնվէր, Շէվքէթ ու Քօզմա պէյերու. նաեւ զանազան կարգի պատուանշաններ Իզմիր շոգենաւին սպաներուն եւ նուագածուներու խումբին եւ չքանշաններ՝ նաւաստիներուն։ Քաղաքին ամէնէն ազնուական ընտանիքները եւ բազմաթիւ անձնաւորութիւններ այցելեր են Իզմիր շոգենաւը։

ՌՈՒՍԻՈՅ կայսրը, հեռագիր մը ուղղելով Վեհ. Սուլթանին, շնորհակալութիւն յայտնեց՝ իր գահակալութեան տարեդարձին առթիւ զրկուած շնորհաւորական հեռագրին համար։

ՆՈՒՐԻ ՊԷՅ, պետական Խորհուրդին ելմտական ճիւղին նոր փոխ-նախագահը, երէկ կայս. պալատ երթալով երախտագիտութիւն մատոյց եւ արժանացաւ կայս. մեծարանաց։ Նուրի պէյ յետոյ իր պաշտօնատեղին գնաց։

ԱՆԳԼԻՈՅ դեսպանատան առաջին թարգմանը, երէկ, Բ. Դուռ երթալով, տեսակցեցաւ արտաքին Գործոց Նախարարին առաջին քարտուղար Նուրի պէյի հետ։

ԼՈՆՏՈՆԻ օսմ. դեսպան Քօսթաքի փաշա Անթօբուլօ որ արձակուրդով Կ. Պոլիս կը գտնուի, երէկ, Բ. Դուռ երթալով տեսակցեցաւ Մեծ-Եպարքոսին, արտաքին գործոց Նախարարին եւ ուրիշ բարձրաստիճան պաշտօնատարներու հետ։ Քօսթաքի փաշա, քանի մը օրէն, Լոնտոն պիտի ուղեւորի։

ՊԵՏԱԿԱՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴԻՆ որոշմամբ որ վաւերացուած է կայս. Իրատէով, ծանուցուեցաւ ամէն կողմ թէ նահանգներուն մէջ կալուածներու առուծախի «թափուի»ի գործողութիւնները նահանգներուն կեդրոններուն մէջ պէտք է կատարուին կուսակալներու, տէֆթէրտարներու եւ տէֆթէրխանէի տեսուչին ու պաշտօնեաներու կողմէ, իսկ գաւառակներու մէջ՝ գայմագամներու, ելմտական պաշտօնեաներու եւ թափուի քարտուղարներուն կողմէ։ Սեպհականութեան առժամեայ եւ վերջնական իլմուխապէրներու գործողութեանց վերաբերեալ արձանագրութեանց տումարները եւ անոնց հիման վրայ ամէն ամիս պատրաստուած ու զրկուած հասոյթի տումարները նոյն մարմիններուն կողմէ պիտի վաւերացուին, իսկ հետազօտութիւնները, առաջուան պէս, Իտարէի ժողովներուն կողմէ պիտի վաւերացուին։ Այդ մարմիններուն հետ պիտի գտնուի նաեւ Շէրիի պաշտօնեայ մը։

ՍՈՒՐՊԷԻ ՀԻՒՄԱՅՈՒՆԻՆ համար Էվգաֆի Նախարարութիւնը [illegible] սնտուկներ պատրաստել տուած է։

ՌՈՒՍԻՈՅ դեսպանատան երկրորդ թարգման Պ. Մայքով առաջին թարգման կարգուեցաւ փոխանակ Պ. Մաքսիմովի որ, ինչպէս ծանուցինք, Գահիրէի ռուսական դիւանագիտական գործակատար կարգուած է։ Պ. Մայքով որդին է նշանաւոր բանաստեղծ Ապոլոն Մայքովի եւ կը պատկանի հին ազնուական ընտանիքի մը։ Պ. Մանտէլշթամ ալ երկրորդ թարգման կարգուած է։

ՀԵԼԼԷՆԱԿԱՆ դեսպանը եւ Մավրոկորտաթօ իշխանուհին յառաջիկայ շաբթուան հինգշաբթի օրը Աթէնք պիտի ուղեւորին։ Դեսպանատան պաշտօնեաները, վաղը, Օթէլ Պրիսթոլի մէջ սեղան մը պիտի տան ի պատիւ Մավրոկորտաթօ իշխանին։ Ուրիշ սեղան մըն ալ Սէրքըլ տ'Օրիանի անդամներուն կողմէ պիտի տրուի։

—Կ. Պոլսոյ յունական բարեգործական զանազան Ընկերութիւնները, Մավրոկորտաթօ իշխանին ներկայանալով, շնորհակալութիւն կը յայտնեն՝ իրենց նկատմամբ ցոյց տրուած բարեացակամութեան համար։

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ՀՐԱՊԱՐԱԿ. — Նիւ-Եորքի մէջ, ինչպէս հեռագիրը ծանոյց, ցորենի գիները բարձրացած ըլլալով, առջի օրը Կ. Պոլսոյ հրապարակը հաստատուն էր։ Երէկ Անատոլիէն 11,000 քիլէ ժամանեցին։ Գիներն են կակուղ տեսակ $9.22\frac{1}{2}/40 - 10^{30}/_{40}$։

—Առջի օրը Կ. Պոլիս բերուեցան 1400 պարկ ալիւր՝ Վառնայէն, 1000՝ Օտեսայէն, 1425՝ Մարսիլիայէն եւ 800 Քիւսթէնճէէն։ Կ'արժեն՝ կակուղ 64-67 ու կարծր՝ 61-64 եւ Վառնա՝ 67-68։

—Ռուսական շոգենաւ մը, առջի օրը, 34 տակառ Լատովքայի ալքոլ բերաւ, որոնք ծախուեցան 49-50ի՝ կանխիկ։

ԴԵՂԱԳՈՐԾԱԿԱՆ ԲԱՄԲԱԿՆԵՐԸ.— Մոնիդէօրի մէջ կը կարդանք.—«Երեք ամիս առաջ պատմեցինք մաքսատան քիմիագէտներուն եւ առողջապահական զինուորական Խորհուրդին անդամներուն միջեւ եղած կարծիքի անհամաձայնութիւնը սա խնդրոյն համար թէ ասիտ ֆէնիքով, ասիտ պորիքով եւ ասիտ սալիսիլիքով պատրաստուած բամպակները այդ նիւթերէն ո՛րքան պիտի պարունակեն։ Քիմիագէտները կ'ըսեն թէ հարիւրին տասը պիտի ըլլայ, ինչպէս կը տրամադրէ ֆրանսական դեղագիրքը որ հոս ընդունուած է։ Զինուորական առողջապահական յանձնաժողովին անդամներն ալ, Օսմ. եւ Բարիզի հիւանդանոցներու կարծիքին յենլով, կ'ըսէին թէ 100ին 5 կը լրացնէ բժշկական ապահովման պահանջած պայմանները որոնք նուիրագործուած են երկար ատեն կատարուած գործնական փորձերով։ Զինուորական Խորհուրդը, այդ անհամաձայնութիւնը կարգադրելու համար, առաջարկած է խնդիրը ներկայացնել Խայրէտտին, Նաֆիլէեան ու Տէլլասուտա փաշաներէ եւ գնդապետ Նուրէտտին պէյէ կազմուելիք յանձնաժողովի մը, որ քիչ օրէն պիտի սկսի գումարուիլ։»

ՏԻԿԻՆ ԶԱՆՏԷՐ, Անատոլուի երկաթուղիի ընդհանուր տնօրէնին կինը, առջի օրը, Պէրլին ուղեւորեցաւ իր զաւակներուն հետ։

ԵՐԿՐԱԳՈՐԾԱԿԱՆ Նախարարութիւնը տեղեկագրեց Բ. Դրան թէ Սէլանիկի ու Պրուսայի երկրագործական վարժարանները չափէն աւելի ուսանողներ դիմելուն համար, պէտք է թոշակ մը գանձել հարուստ երկրագործներու տղոցմէն, երբ ատոնք օրինական թիւը լրանալէն յետոյ ալ վարժարան ընդունուիլ փափաքին։

ՏՐԱՊԻԶՈՆԻ նաւամատոյցները քարիւղի մթերանոցներ հաստատելու համար, Սէլանիկի վաճառականներէն Ապտի էֆ. Իբէքճի քառասուն տարուան մենաշնորհ խնդրեց։

ԱՌՈՂՋԱՊԱՀԱԿԱՆ.—Երկուշաբթի օրը Եգիպտոսի մէջ քոլէրայէ 28 դէպքեր եւ 19 մահեր պատահեցան։

ԱՍՈՒԱՆԻ ՋՐԱՄԲԱՐԸ. — Եգիպտոսէն առնուած լուրերու նայելով, պաշտօնապէս ծանուցուած է թէ Ասուանի ջրամբարին բացման հանդէսը դեկտ. 10ին պիտի կատարուի։

ՄԻՏԻԼԼԻԷՆ կը գրեն թէ փոթորիկները մեծապէս վնասեր են ձիթենիներուն։

ԵՐԿՐԱՇԱՐԺ.—Կիրակի գիշեր Եանեայի, Էրկէրիի ու Պէրաթի մէջ երկրաշարժի ցնցումներ զգացուեր են, առանց վտանգաւոր հետեւանք մը ունենալու։

ՄԱՔՍԱՅԻՆ վերատեսչութիւնը, առողջապահական վարչութեան մէկ տեղեկագրին վրայ, ծանոյց ամէն կողմ թէ Եգիպտոսէն բերուած արմաւները պիտի չընդունուին օսմ. երկիրներու միւս մասերը։

ՊԵՏԱԿԱՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴԻՆ վճռաբեկ ճիւղը վաւերացուց այն նախնական վճիռը, որով Պայպուրդի Ռէժիի ճիւղին սնտուկէն տեսնուած բացի մը համար տնօրէն Շէրիֆ պէյ եւ հաշուակալ Միհրան էֆ. դատաստանի ենթարկուելով Շէրիֆ պէյ անպարտ ճանչցուած, իսկ Միհրան էֆ. երեք ամսուան բանտարկութեան դատապարտուած է։

ՍՆԱՆԿՈՒԹԻՒՆ.—Առեւտրական դատարանը, կ'ըսէ Սապահ, սնանկ հռչակած է Պոլիս Մահմուտ Փաշա, Թարաքճըներու մէջ, Բիւյիւք Եէնի խան հաստատուած չուխայի վաճառական Բանուսեան Գառնիկ էֆ.ն։ Դատարանին անդամ Իսմայիլ պէյ ժիւժ գոմիսէր կարգուած է եւ Քերովբեան էֆ. ալ առժամեայ սէնտիք։

ՄԱԼԹԷՊԷԻ հեռագրատան պաշտօնեայ Նիհատի էֆ. առջի գիշերը յանկարծամահ եղաւ, ուղեղին մէջ պատահած արեան համախմբումէ։

ԽԱՍԳԻՒՂԻ Այվալը Գավաք թաղին մէջ, առջի գիշերը, Բուսճուքցի Եուսուֆ Ջիհա ինքզինքը դաշոյնով ծանրապէս վիրաւորեց։ Ոստիկանութիւնը իմանալով հիւանդանոց զրկեց զայն։ Ցուսահատութեան պատճառը է կարօտութիւնը, վասն զի վրայէն տասը փարա միայն գտնուեցաւ։ Կեանքը վտանգի մէջ է։

ՍԿԻՒՏԱՐ Թօփ Թաշ թաղին մէջ, երէկ գիշեր, Ջրհանկիր Իզզէթ ու կառապան Ալի կռուի բռնուեցան։ Ալի դաշոյնով ծանրապէս վիրաւորեց Իզզէթը։ Ոճրագործին կինն ալ նոյն պահուն ներկայ գտնուած ըլլալով գլուխէն ու ձախ կողէն վիրաւորուեցաւ։

ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ

Այս իրիկուն, արտաքոյ կարգի շքեղ ներկայացում՝ Թագսիմ, «Էֆթալօֆօս» զբօսավայրը։ Պոլսոյ ամէնէն զուարճալի Հէյալը։ Դիմեցէք կանուխ՝ որպէսզի տեղ գտնէք։ Մուտքը չա՛տ աժան։

ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԷՆ ԼՈՒՐԵՐ

Կիլիկիոյ կաթողիկոսական ընտրութեան տեղեկագիրը Ատանայէն Պատրիարքարան հասնելուն պէս, Ս. Պատրիարքը Խառն Ժողովը պիտի հրաւիրէ, հարկ եղած գործողութիւնները կատարելու համար։ Յուսալի է որ տեղեկագիրը այսօր Պատրիարքարան հասնի։

ՔԱՂ. ԺՈՂՈՎԻՆ ԱՅՍՕՐՈՒԱՆ ՆԻՍՏԸ

Քաղաքական Ժողովը գումարուեցաւ այս առաւօտ Ղալաթիոյ Խորհրդարանին մէջ, նախագահութեամբ Ս. Պատրիարքին. ներկայ էին ժողովականներէն Տիգրան Եուսուֆեան, Գրիգոր Գարակէօզեան, Միհրան Սէթեան, Տիգրան Տէր Ներսէսեան, Մկրտիչ Սասունեան եւ Սեպուհ Տէմիրճիպաշեան էֆէնտիները։ Ժողովը նախ զբաղեցաւ յարաբերական խնդիրներով։ Ս. Պատրիարքը Ժողովին հաղորդեց Երուսաղէմի Ամեն. Ս. Պատրիարքին կողմէ Վարչութեան եւ Ս. Նախագահին ուղղուած հեռագիրները, որոնց մասին Ժողովը իր գոհունակութիւնը յայտնեց։

.*. Ս. Փրկչի Հիւանդանոցի Հոգաբարձութիւնը գրով մը հաղորդած էր Ս. Պատրիարքին թէ Հիւանդանոցի շէնքին կից պարտէզին մէջ ոտնձգութիւններ եղած են վարձակալին կողմէ, եւ այս պատճառաւ դատ մը բանալ խնդրուած էր։ Ժողովը վերահասու ըլլալով խնդրին, դատ մը բանալու պէտքը զգալի նկատեց, Ս. Փրկչի Հիւանդանոցին սեփականութեանց իրաւունքները յարգելու համար։

.*. Ժողովը քննութեան առաւ Սկիւտարի Ս. Խաչ եկեղեցիի Թաղ. Խորհուրդի ընտրութեան տեղեկագիրը եւ անոր դիտողագիրը, որ ստորագրուած էր Ընտրողական Ժողովի նախագահին եւ անդամներուն մեծամասնութեան կողմէն, ինչպէս նաեւ անոր դէմ մատուցուած դիտողագիրը։ Ժողովը ընտրութեան տեղեկագրէն վերահասու ըլլալով թէ ընտրական գործողութիւնները կանոնաւորապէս կատարուած են, եւ միւս կողմէ նկատելով որ առարկութիւնները եթէ ստոյգ ալ ըլլան, չեն զօրեր ընտրութիւնը ապօրէն հռչակելու եւ անոր ընդհանուր արդիւնքը բեկանելու, հաստատեց կատարուած ընտրութիւնը եւ մերժեց նորընտիր անդամներէ ոմանց կողմէ մատուցուած հրաժարականները։

—Քաղաքական Ժողովի նիստէն յետոյ Ս. Պատրիարքը Պատրիարքարան գնաց։

Ատանայի նահանգին պաշտօնաթերթին մէջ հետեւեալը կը կարդանք. — «Բ. Դուռը, իբրեւ պատասխան այն ցանկին, ուր Կիլիկիոյ կաթողիկոսութեան համար վեց ընտրելիներու անունները նշանակուած էին, հեռագրած էր Ատանայի կուսակալութեան թէ այդ վեց ընտրելիներէն երեքը զատելով, միւս երեքը՝ Տ. Բարթուղիմէոս, Տ. Սահակ Խապաեան եւ Տ. Մովսէս Կէօմիւշճեան եպիսկոպոսները ընտրելի մնացած են։ Պատրիարքարանն ալ ըստ այնմ ծանուցած էր ընտրութեան պատուիրակ Տ. Մովսէս եպիսկոպոսի եւ Կաթողիկոսական Տեղապահ Տ. Կիրակոս եպիսկոպոսի։ Անցեալ շաբաթ օրը, ժամ 8ին, կուսակալ Պահրի փաշայի, մէքթուպճի Յասիհ պէյի, Տ. Մովսէս ու Կիրակոս եպիսկոպոսներու եւ բոլոր ընտրողներու ներկայութեանը, կուսակալը բանախօսութիւն մը արտասանեց եւ յետոյ մեկնեցաւ։ Ապա Տ. Մովսէս եպիսկոպոս ալ կարգ մը բացատրութիւններ տուաւ եւ մէքթուպճի պէյին հսկողութեանը տակ կատարուեցաւ ընտրութիւնը։ Տ. Սահակ եպիսկոպոս Խապաեան ընտրուեցաւ։ Կուսակալը նորէն ժողովին գալով գոհունակութիւն յայտնեց ընտրութեան պատուիրակին եւ բարեմաղթութիւններ ըրաւ Վեհ. Սուլթանին համար։ Բոլոր ներկաները «Բատիշահըմ չօք եաշա» գոչեցին։

—Տ. Մաղաքիա Ս. Պատրիարքը, Խապաեան Սրբազանի Սսոյ Կաթողիկոս ընտրուիլը հեռագրով հաղորդած էր Երուսաղէմի Ս. Պատրիարքին։ Երէկ Տ. Յարութիւն Սրբազան Պատրիարքը հեռագրով շնորհակալութիւն յայտնած է Ս. Պատրիարքին։ Ահաւասիկ այդ հեռագրին թարգմանութիւնը։

«Սահակ արքեպիսկոպոսի Կիլիկիոյ Կաթողիկոս ընտրուելուն առթիւ, Ն. Սրբազնութեան սոյն պաշտօնին կատարեալ արժանաւորութիւնը յիշելով, շնորհաւորած էիք նաեւ մեր Միաբանութիւնը։ Ձեր այդ հեռագրին համար գոհունակութիւն յայտնելով, կ'ապահովեմ որ Սահակ Արքեպիսկոպոս ընդունած է Կաթողիկոսութիւնը եւ պիտի շարունակուին այն ամէն դիւրութիւնները, որոնք կարեւոր են Եկեղեցիի շահուն համար։

Պատրիարք Երուսաղէմի
ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ»

Նորընտիր Տ. Սահակ Ս. Կաթողիկոսը հետեւեալ հեռագիրը ուղղած է երէկ Պատրիարքարան, ի պատասխանի Խառն Ժողովի կողմէ յայտնուած շնորհաւորութեան. —

«Սսոյ Կաթողիկոսութեան ընտրութեանս առթիւ, ի դիմաց Խառն Ժողովի, ի պաշտօնէ հեռագրով շնորհաւորած էիք, որուն համար կը յայտնեմ իմ գոհունակութիւնս թէ՛ Ձեզ եւ թէ Խառն Ժողովի անդամներուն, եւ անկէ առաջ ուղղած հեռագրին մէջ պարզած զգացումներս կը կրկնեմ։»

ՍԱՀԱԿ ԱՐՔԵՊԻՍԿՈՊՈՍ

—Գասըմփաշայէն մեզի գրուած նամակ մը կը յայտնէ թէ տեղւոյն ժամկոչը անբարոյական եւ անպատշաճ արարքներու մէջ կը գտնուի, ինչ որ տեղի տուած է Թաղեցիներու դիտողութեան։ Տեղւոյն Թաղ. Խորհուրդին ուշադրութիւնը կը հրաւիրուի այս մասին։

—Իզմիրի լրագիրները կը ծանուցանեն թէ Իզմիրի Առաջնորդ Տ. Մելքիսեդեկ արքեպիսկոպոս Մուրատեանց հրաժարական տուեր է առաջնորդական պաշտօնէն, իր անձնական տկարութեան պատճառաւ։ Իզմիրցիները կը փափաքին իբր առաջնորդական ընտրելի ներկայացնել Երուսաղէմի Պատր. Փոխանորդ Տ. Նրէցեան Սրբազանը։

—Այսօրուան Արեւելքի Ա. էջին մէջ Տ. Բաբգէն վրդ. Աստուածաշունչի տպագրութեան նուիրուած յօդուածի մը մէջ կը շեշտէ նաեւ Հայ. Եկեղեցիի Ճաշոցի հրատարակութեան պէտքը։ Հարկ կը համարինք այս առթիւ յայտնել թէ Մկրեան Տ. Հօր կողմէն ձեռնարկուած է հայ Ճաշոցի աշխարհաբար թարգմանութեան։ Այդ աշխատութիւնը, որ «Ճաշոցիկ» անունը կը կրէ, կիրակի եւ տէրունական օրեր եկեղեցիի մէջ կարդացուած Ճաշոց գրքին աշխարհաբար թարգմանութիւնն է, իսկ լուր օրերու համար ալ Տօնացոյցի համեմատ տօնելի սուրբերու համառօտ պատմութիւնը կայ անոր մէջ։ Այդ աշխատութիւնը, որ ժողովուրդին համար կրնայ օգտակար ըլլալ, դեռ տպագրութեան յանձնուած չէ։

—Պէշիքթաշի Թաղ. Խորհուրդը մերժեր է Խորասանճեան Խաչիկ էֆ.ի հրաժարականը, նոյն Խորհուրդին անդամակցութենէն։ Ս. Պատրիարքն ալ գիր մը ուղղած է յիշեալ էֆ.ին, հրաժարականը ետ առնելու համար։

—Տիվրիկի Կասմա գիւղէն գանգատագիր մը հասած է Պատրիարքարան, ընդդէմ Տ. Մովսէս քահանայի, որ անփոյթ կը գտնուի տեղւոյն ժողովրդեան հոգեւոր եւ կրթական պէտքերուն նկատմամբ։ Ուրիշ քահանայի մը ղրկուիլը կը խնդրուի այդ գանգատագրով։

—Աշչէհրի քահանաներէն Տ. Կարապետի դուստրը՝ տիկին Հաֆիթիմէ, կողակից հանգուցեալ Մարտիրոս աղա Բարաղամեանի, վերջերս մեռած ըլլալով, իր հանգուցեալ ամուսինէն իրեն փոխանցուած 200 ոսկի արժողութեամբ մէկ խանութը նուիրած է տեղւոյն եկեղեցիին եւ վարժարանին։

—Պայազիտի Առաջն. Տեղապահ Եմմանուէլ վարդապետ Պալեան Թեմական այցելութեան ելած է եւ հիմա կը գտնուի Գարաքիլիսէ, ուր կը զբաղի Թեմական գործերու կարգադրութեամբ։

—Հանգուցեալ ծովային բժիշկ գնդապետ Յակոբ պէյի որդին՝ Պ. Բասիլ Մինասեան, փայլուն քննութիւն մը տալով վկայական ստացեր է Բատուայի համալսարանէն։ Իր ընկերներուն մէջ բարձրագոյն թիւը ստացեր է։ Տօքթ. Մինասեան բաց ի իր բժշկական յաջող թեզէն, բժշկական կարեւոր աշխատութիւն մըն ալ հրատարակած է։

—Խարբերդի Գաւառ. Ժողովին դիւանին կողմէ Պատրիարքարան հասած հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ Տ. Եզնիկ վարդապետ Գալփաքճեան, իր պաշտօնը լրացուցած կը համարի եւ թէ առաջնորդական ընտրելիներու ցանկ մը պէտք է ղրկել, ընտրութիւն կատարելու համար։

—Սամաթիոյ Ս. Գէորգ եկեղեցիի առժամեայ Թաղ. Խորհուրդը այսօր Ս. Պատրիարք Հօր կը մատուցանէ իր պատճառաբանեալ հրաժարականը։

—Կրօնական Ժողովը երէկ գումարուեցաւ Պատրիարքարանի մէջ, նախագահութեամբ Ս. Պատրիարքին։ Ժողովին ներկայ էին Սանտալճեան, Խանճեան, եւ Շահպազեան քահանաները։ Ժողովը զբաղեցաւ հետեւեալ խնդիրներով. — Շապին Գարահիսարի Առաջնորդին մէկ գրոյն համեմատ, որուն կցուած էր նոյն Վիճակին Մշակալ գիւղի Գրիգոր Հարպիկեան անուն քահանային եկեղեցական աստիճանէն հրաժարման գիրը, որոշեց կարգալոյծ ընել զայն, եւ ըստ այնմ յայտարարել յատնի եկեղեցւոյ։— Տիարպէքիրի Առաջնորդին եւ Խառն Ժողովոյ կողմէ ղրկուած Ս. Հաղորդութեան ծանօթ խնդրին նկատմամբ քննութեան տեղեկագիրը նկատի առնելով վերջնական որոշումը յաջորդ նիստին թողուց։ Ռուսճուգի Տ. Արիստակէս քահանայի «Դաստիարակութիւն քրիստոնէական կրօնի» անուն գործին ընդարձակ տեղեկագիրը Սահակ Ա. քհնյ. Տ. Սարգիսեանց Ժողովին հաղորդած էր։ Ժողովը այդ տեղեկագիրը նկատի առնելով վարժարանաց մէջ իբր դասագիրք գործածել անյարմար նկատեց։ Միւս կողմանէ սակայն քննիչ Տ. Հօր դիտողութիւններուն վրայ՝ որոշեց արտօնել անոր տպագրութիւնը, եթէ հեղինակը քննիչ Հօր կողմէ ցուցուած սրբագրութիւնները կատարէ։— Կարինի Առաջնորդ Զաւէն Ծ. վրդ. Բասէնի համար Փոխանորդ վարդապետ մը խնդրած էր Պատրիարքարանէն։ Ժողովը Ս. Պատրիարքին տնօրինութեան յանձնեց յարմար վարդապետ մը որոշել։— Սմբատ Դուրեան ժողովին մատուցանելով միջին դասընթացքի համար կրօնի դասախօսութեան գործ մը, անոր վաւերացումը կը խնդրէր. Ժողովը որոշեց Բերայի աւագերէց Տ. Մկրեան Հօր նախաքննութեան յանձնել եւ ապա վաւերացնել։ Ժողովը զբաղեցաւ նաեւ կարգ մը ամուսնական խնդիրներով։

—Նպաստից Յանձնաժողովը երէկ, առաւօտ նիստ ըրաւ Ղալաթիոյ Խորհրդարանը, նախագահութեամբ Ս. Պատրիարքին։ Ժողովը իր այս նիստին մէջ պէտք տեսաւ որ գաւառական այն վարժարանները որոնք նպաստ կ'ընդունին Պատրիարքարանի սնտուկէն, կրթական ուղղութեան տեսակէտով, Ուսումնական Խորհուրդին հսկողութեան ներքեւ գտնուին. հետեւաբար որոշեց Ուսումնական Խորհուրդի ուշադրութեան յանձնել այդ վարժարաններու ուսումնական վիճակը։— Յանձնաժողովը ուշադրութեան առաւ երէկ, Հանրային Պարտքի վարչութեան տնօրէնութեան կողմէ հասած գիր մը, որով հաղորդուած է թէ գաւառներու մէջ թէպէտ թթմասաններ հաստատուած են, ուրկէ երկրագործներու հունտ կը հայթայթուի, սակայն Վարչութիւնը նկատողութեան առնելով Պատրիարքական գիրը, որով մէկ քանի տեղեր ղրկուելու համար թթենիի հունտ կը խնդրուէր, յարմար դատեր է չորս օխա թթենիի հունտ դնել Պատրիարքարանի տրամադրութեան տակ։ Յանձնաժողովը որոշեր է շնորհակալութեան գիր մը ղրկել Հանրային Պարտքի Վարչութեան, եւ միւս կողմէ Պրուսայէ եւ Նիկոմիդիայէ խոստացուած հունտերն ալ բերել տալով ղրկել Երզնկա, Շապին Գարահիսար եւն.— Նորընտիր գանձապետ Եդուարդ էֆ. Գարակէօզեան նպաստի սնտուկին վերաբերեալ գոյքերը, թուղթերը եւ դրամները հետզհետէ ստանալու առթիւ տեղեկութիւններ հաղորդեց երէկուան նիստին մէջ։— Յանձնաժողովը առանձին խորհրդակցութիւն մը կատարեց նաեւ նպաստի սնտուկին ի հաշիւ ծախուած Մայրենի Լեզուներու համար, եւ հարկ տեսաւ որ դարձեալ ըստ առաջնոյն Հիւանդանոցի գրասենեակէն ծախուի նոյն գիրքը, եւ այս վաճառման մղում տրուելու համար յատուկ շրջաբերականներ ուղղուին դպրոցներու, ու պէտք եղած յորդորը ըլլայ։ Այս առթիւ նկատողութեան առնուեցաւ նաեւ որ Գալուստ էֆ. Մալաթեան իր հեղինակած Ծաղկոց անուն մէկ ընթերցարանը (որ Ուսումն. Խորհուրդէն վաւերացուած եւ Պէրպէրեան էֆ.ի կողմէ քննուած եւ իբրեւ դասագիրք գործածութիւնը յարմար դատուած էր) կը նուիրէ նպաստից սնտուկին։ Որոշուեցաւ Թէրզեան Թովմաս էֆ.ի կարծիքը առնալ թէ այս գիրքը իբրեւ ընթերցարան, բաղդատելով Մայրենի Լեզուի առաջին տարիին հետ, աւելի դիւրուսոյց եւ օգտակար կրնա՞յ ըլլալ վարժարաններու համար։

—Սամաթիոյ աղքատախնամը ընդարձակ տեղեկագիր մը ղրկած է Տնտեսական Խորհուրդի որուն մէջ իր պաշտօնավարութեան սկիզբէն ցարդ ունեցած գործառնութեանց եւ իրենց կողմակիցութեան մասին բացատրական տեղեկութիւններ տալէ յետոյ, կը բողոքէ իր անդամներէն մէկ քանիներուն ընթացքին դէմ, եւ կը խնդրէ անմիջմէ գանձել Աղքատախնամին 120 ոսկին եւ իր հրապարակաւ կրած անարգանքներու գոհացում կը պահանջէ։

Ս. ՓՐԿՉԵԱՆ ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑ

Հանգուցեալ այրի Տիկին Ագապի Յ. Իւթիւճեանի յուղարկաւորութեան առթիւ փոխան ծաղկեպսակի հետեւեալ նուիրատուութիւններն եղած են Հիւանդանոցիս։ Տէր եւ Տիկին Յովհաննէս էֆ. Թէլլալեան 54, Տէր եւ Տիկին Երուանդ էֆ. Գալաճալեան 54. Միսաք էֆ. Յ. Թէլլալեան 54 ղրուշ։

ՆԱՄԱԿԱՏՈՒՓ

ՅՕԴՈՒԱԾԻ ՄԸ ԱՌԹԻՒ

ԱՐԱՄ ԱՆՏՕՆԵԱՆԻՆ

Արեւելքի շաբաթ օրուան թիւով Ձեր «Այ ու Ձախ»ին նիւթ ըրած էիք հիւանդ ուղեղի մը իրապէս արտառոց արտադրութիւնը՝ Գոնիայէն ղրկուած՝ զոր յաւակնութիւն կարծած էք ու այնպէս ալ խարազանած։

Ըսելիք բան մը չպիտի ունենայի Ձեր այդ գրածներուն, հաւատացէ՛ք, եթէ փոխանակ յաւակնութիւններու խենթութիւններ խորագիրը դրած ըլլայիք. ուրովհետեւ պէտք է գիտնալ որ այն մարդը՝ որ ստորագրած եւ ղրկած է ձեզ այդ խենթութիւնները, այսօր—ցաւալի է ըսել— ուղեղի հիւանդութենէ բռնուած՝ հազիւ թէ կը քաշքշէ իր գոյութիւնը։ Ու ասիկա բացատրութեան ալ բնաւ պէտք չունի կարծեմ, քանի որ արդէն իր գրածները մինչեւ ձեզի ղրկելու ատենէն առաջ տարած՝ տարբեր գաղափար մը չպիտի կրնային տալ իր մասին։

Այդ մարդը, իրաւ է որ, ասկէ 19-20 տարի առաջ, Գոնիայի վարժարանին մէջ աշակերտ էր։ Այն ատեն, արդէն խոկ չափահաս, բաւական կ'աշխատէր դպրոցին մէջ, հետամուտ էր սորվելու եւ իրօք Սուրբ Գիրք եւ Եղիշէ կը կարդար միշտ, որոնք իր ամէնէ՛ն սիրական գիրքերն էին։ Այս կերպով եւ հետեւելով բնականաբար ա՛յն եղանակին որով հայերէնը կ'ուսուցուէր գրեթէ մինչեւ այն ատեններ մեր դպրոցներուն մէջ, թողուց վարժարանը, առնելով անա՛նկ վկայական մը զոր պէտք եղեր է անոր ձեռքը տալ այն ատեն եւ որ սակայն ուրիշ բան չէ եթէ ոչ ճըշգրիտ վիճակացոյց մը նոյնութեամբ ցոյց տուող իր կարդացած գիրքերը եւ այնչափ բան որչափ գիտէր ան։ Բայց եկո՛ւ տե՛ս որ այսօր այնչափն ալ չէ մնացած իբրեւ իր միակ մտաւոր մթերքը...։

Երեք տարի առաջ, երբ նորէն Գոնիա դացի, տեսայ զինքը ու չճանչցայ. ըսին թէ այն ինքն էր։ Ցաւալի վիճակ մըն էր իրենը, կատարեալ ապուշ մը դարձած՝ չէր գիտեր թէ ինչ է բերնէն ելածը. տղաքը հետը կ'ինային ու բռօֆեսօր դրեր էին անունը։ Հարցուցի, հասկնալ ուզեցի զինքը այդ վիճակին մէջ ձգող պատճառները. պատասխանեցին թէ՝ հոգքէն իր վրան եկած ուղեղային տկարութեան հետեւանքով մտքէ ու դատողութենէ ինկած է ա՛լ եւս ու խելքին փչածը կ'ընէ։

Ու ճիշդ ձեզի ղրկած ծրարն է այս անգամ ալ իր խելքին փչածը։

ՀՄԱՅԵԱԿ ՇԻՇՄԱՆԵԱՆ
Խասգիւղ, 21 Հոկտ. 1902

Ս. ՓՐԿՉԵԱՆ ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑ
ՊԱՐԶ ՕՐԱՑՈՅՑ 1903 ԹՈՒԱԿԱՆԻՆ

ԳԻՆ 1 ՂՐՈՒՇ

Հրատարակուեցաւ Հիւանդանոցի պարզ Օրացոյցը, նախորդ տարիներէ աւելի խնամեալ եւ մաքուր տպագրութեամբ։ Ինչպէս մէկ քանի տարիներէ ի վեր նոյնպէս եւ այս անգամ պարզ Օրացոյցը իր սովորական պարունակութենէն զատ, իւրաքանչիւր ժամերգութեանց եւ արարողութեանց մասին մանրամասն ծանօթութիւններ կը պարունակէ եւ Օրացոյցի սկիզբը բարձրաստիճան եկեղեցականի մը կողմէ պատրաստուած՝ պաշտամանց ընդհանուր կէտերու մասին յատուկ խրատականն աւելի եւս ճոխացած է։ Հոգաբարձութիւնս ի գիտութիւն համայնից, կը փութայ այժմէն յայտարարել թէ միայն Հիւանդանոցիս օրացոյցն է, որուն ճշդութիւնը հաստատուելուն, վաւերացուած ու արտօնուած է Պատրիարքարանէն, հետեւաբար պէտք է ուշադիր ըլլալ անոնց կողքերուն վրայ գտնուած կնիքին, ուր գրուած է «Սեփհականութիւն Ս. Փրկչի Հիւանդանոցի, 1903»։ Անցեալ տարի յիսունհինգ հազարի չափ պարզ Օրացոյց սպառած ըլլալով, Օրացոյցի հասոյթը կարեւոր եւ անհրաժեշտ դարձած է Հիւանդանոցիս համար, որու՝ այդ հասոյթին աւելի արդիւնաւորման որքան պէտք ունենալը հարկ չկայ բացատրել. ուստի Հոգաբարձութիւնս կը յուսայ թէ ամէն բարեպաշտ ազգայիններ պիտի փութան գէթ մէյմէկ օրինակ գնել անոնցմէ, ո՛չ թէ միայն Օրացոյց մը գնած ըլլալու այլ մեծ հաստատութեան մը մէջ խնամուած 1100 պատսպարելոց նպաստ մը ըրած ըլլալու գիտակցութեամբ։ Կը գտնուի Հիւանդանոցի գրասենեակը, Մեծ-Նոր խան եւ բոլոր գրավաճառաց քով։

ՎՐԻՊԱԿ.—Երէկուան Արեւելքի խմբագրականին մէջ երկու վրիպակներ սպրդած են։ Ա. սիւնակին 65րդ տողին մէջ «անախորժ հարցէն» պիտի ըլլայ «հարկէն» եւ 70րդ տողին մէջ «գաղթականութիւն» բառը պիտի ըլլայ «Թաղականութիւն»։

Այսօրուան Հեռագիրներ

(ԱԺԱՆՍ ԴԸ ՔՈՆՍԹԱՆԹԻՆՈՓԼ)

ԲԱՐԻԶ, 4 Նոյմ. —Այսօր կատարուեցաւ սուրով մենամարտը երեսփոխան Պ. Ժէրօ Ռիշարի եւ Տրոնի կոմսին միջեւ։ Երկրորդ ընդհարումին Պ. Ժէրօ Ռիշար թեթեւապէս վիրաւորուեցաւ աջ թեւէն։

ՊՐԵՄԻԷՐՀԱՖԸՆ. — Քօլէրայի ներածումը արգիլելու համար, Սուրիոյ ու Պաղեստինի նաւահանգիստներէն ժամանող նաւերը առողջապահական քօնթրոլի մը պիտի ենթարկուին։

ԲԵԴԵՐՍԲՈՒՐԿ.— Թոլսթոյ կոմսին որդին կը հերքէ այն լուրը թէ իր հայրը թոքատապէ կը տառապի։ Կը յայտարարէ թէ հայրը, վերջերս, քիչ մը նեղուած է երիկամունքի մէջ ունեցած քարէն, բայց հիմա աղէկ է։

ԲԱՐԻԶ.— Ռէյմսի մօտ երկաթուղիի արկած մը պատահեցաւ։ Տասը հոգի վիրաւորուեցան, որոնց երկուքը՝ ծանրապէս։ Այս վերջիններուն մէջ կայ Ֆրանսայի արտաքին գործոց նախկին նախարարին եղբայրը՝ Պ. Շարլ Հանոթօ, որուն երկու սրունքները կտրուած են եւ անդամահատութիւն մը անհրաժեշտ պիտի ըլլայ. վիճակը շատ ծանր է։

ԲԷՇԹԱ. — Հունգարիոյ հեռագրական գործակալութիւնը, յիշելով լրագրական այն լուրը թէ Սերպիոյ Թագաւորը մտադիր է Բէչի մէջ այցելութիւն տալ Ֆրանց Եոսէֆ կայսեր, կը յայտարարէ թէ ձեռնհաս շրջանակներու մէջ այդ մասին տեղեկութիւն չկայ։

ՍԷՕՒԼ. — Շօ-Եօնկ-Սին, Ռուսիոյ բարեկամը, արտաքին գործոց նախարար անուանուեցաւ։

(ԱԺԱՆՍ ՆԱՍԻՕՆԱԼ)

ՊԵՐԼԻՆ, 4 Նոյեմ. — Հռոմի գերման դեսպան Ֆոն Վէտէլ կոմսին Վիէննայի գերման դեսպան անուանուիլը պաշտօնական է։ Ֆոն Վէտէլ կոմսը կը յաջորդէ Էօյլէնպուրկի կոմսին, որուն առողջական վիճակը շատ գէշ է։

—Բացարձակապէս կը հերքուի այն լուրը թէ Հէսի իշխանը պիտի նշանուի Սեւ Լերան Քսէնիա իշխանուհիին հետ։

ՎԻԷՆՆԱ.—Այսօր կատարուեցաւ աւստրիական մեծ Խորհուրդը Ֆրանց Եոսէֆ կայսեր նախագահութեամբ։ Խորհուրդը որոշեց յետաձգել՝ զինուորական սպառազինման յաւելման ծրագրին վերաբերեալ ծախքերը։

ՊԷԼԿՐԱՏ. — Լոնտոնի սերպիական դեսպան Պ. Միլիչեվիչ Պերլինի դեսպան կարգուեցաւ փոխանակ Պ. Սիմիչի։

ԼՈՆՏՈՆ.—Անգլիոյ կառավարութիւնը երկու միլիոն ոսկիի նոր հատուցում մը ըրաւ Թրանսվալի, որով պատերազմի կորուստներուն համար մինչեւ հիմա Պօէրներուն եղած հատուցումը հինգ միլիոն ոսկիի կը հասնի։ Այդ որոշումը կը վերջացնէ պօէր զօրավարներուն կատարած հանգանակութիւնը։

ՊԵՐԼԻՆ.—Գերմանիոյ կայսրը Լոնտոն գտնուելու միջոցին, պիտի տեսակցի Անգլիոյ նախարարներուն եւ մասնաւորապէս Պ. Չէմպըրլէնի հետ։

ՀՌՈՄ. — Պաշտօնական շրջանակներու մէջ կը ծանուցուի թէ Զարը յունվար 15ին Հռոմ պիտի գայ, եւ Պապին ալ պիտի այցելէ։

ԲԱՐԻԶ. — Պրըթանիի դատաւորին դատարանը կը փնտռէ այն անձերը որոնք խնայողական սնտուկներէն դրամնին ետ առնելու մղած էին ժողովուրդը։

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՍԱԿԱՐԱՆ

ՓԱԿՈՒՄ 22 Հոկտեմբեր			
Օսմ. Քոնսոլիտէ Սեռի Դ.	Օ. Ո.	30	24
Ամէնէն բարձր գին	»	30	26
Ամէնէն վար գին	»	30	19 1/2
Ռումէլիի Երկաթուղի գոց.	ֆր.	119	—
Ամէնէն բարձր գին	»	119	25
Ամէնէն վար գին	»	118	62
ԲԱՑՈՒՄ 23 Հոկտեմբեր			
Օսմ. Քոնսոլիտէ Սեռի Դ.	Ք. Կ.	30	23
Ռումէլիի Երկաթուղի	ֆր.	118	75
Շիրքէթի Խայրիէ		29	20
Օսմանիէ		—	—
Ռէժի		—	—
Օսմ. Պանքա		—	—
Քրէտի Ժէնէրալ Օթմ.		0	10
Սօս. Օթմ. Շանժ է Վալէօռ		0	13
Օսմ. Ապահ. Ընկ.		2	82
Թրամուէյ բաժնեթուղթ		5	57
» ժուիսանս		1	32
» պարտաթուղթ		495	—
Քարափ Կ. Պոլսոյ		480	—
Թրանսվալ		142	—
Քրէտի Ֆոնսիէ Էժիբսիէն		261	50
Կավլիոժ		78	50
Անատոլըի երկաթուղի բաժնեթուղթ		11	10
» » պարտաթուղթ		—	—
ԴՐԱՄՆԵՐՈՒ ԸՆԹԱՑՔԸ			
20 ֆրանքնոց	Ղրշ.	87	17
Անգլիական ոսկի	»	109	38
Բօլ Էմբէրիալ	»	90	—
Քրիմիջ	»	51	06
Մէճիտիէ արծաթ	»	108	
Մէթալիք	»	102	50
Ռուպլի թղթադրամ	Օ. Ո.	8	65
ՓՈԽԱՆԱԿԱԳԻՐ			
Լոնտոն 3 ամիս	Ղրշ.	110	75
» » » չէք	»	110	38
Բարիզ » »	ֆր.	22	71 1/2
» » » չէք	»	22	70
Պէրլին անտոկոս չէք	մարք	18	57
Վիէննա չէք	ֆիոր.	21	85

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆ

ԼՈՆՏՈՆ, 4 Նոյեմբեր			
Անգլիական Քոնսոլիտէ		93	69
Օսմանեան Ռանթ սէրի Բ.		54	75
» » » Գ. բաց.		28	12
» » » Դ. գոց.		28	12
Օսմանեան Պանքա		13	63
Ռուսական 1890		—	—
Հելլենական 5 %		41	50
» Մոնոբօլ		44	50
Պուլկարական 1888		92	—
Էժիբսիէն Իւնիֆիէ		107	63
Տօմինիալ		106	—
Թրանսվալ		5	75
Այտին երկաթուղի		14	—
Փոխանակագիր		25	33 3/4
ԲԱՐԻԶ, 4 Նոյեմբեր			
Ֆրանս. Ռանթ 3 %		100	07
» » 3 1/2 %		99	17
Օսմ. Քոնս. սէրի Դ. բաց.	Ղրշ.	28	30
Օսմ. Քոնս. սէրի Դ. գոց.	»	28	45
» » » Բ.	»	—	—
» » » Գ.	»	20	50
Օսմ. Կայս. Պամքա	ֆր.	591	—
Օսմանիէ	»	—	—
Ռումէլի երկաթուղի	»	122	75
Օսմ. մաքսատուն	»	545	—
Օսմ. Ռէժի	»	362	—
Բրիօռիթէ Թիւրք 4 %	»	502	—
Քրէտի Լիոնէ	»	1079	—
Իտալական Ռանթ	»	103	30
Սպանիական արտաքին	»	87	30
Թրանսվալ	»	145	50
Չէք Լոնտոնի վրայ	»	25	125
Դրամադեղչ	»	—	—

ԲԵՐԱՅԻ ՍԻՐՔԸ

Այս իրիկուն չքեղ ներկայացում խումբին բոլոր դերասաններուն մասնակցութեամբ եւ այլազան յայտագրով, որուն մէջ նշանակելի փոփոխութիւններ մտցուած են։ Այս եօթերորդ դեսպանական երեկոյթին (Soirée diplomatique) առթիւ օթեակները մեծ մասամբ վարձուած են։ Եթէ կ'ուզէք իրապէս հաճելի ժամանցով մը զուարճանալ, այս իրիկուն Սիրք փութացէք։

ԲԺԻՇԿԻ ՏԵՂԱՓՈԽՈՒԹԻՒՆ

Տօքթ. Ն. Տաղաւարեան իր բնակարանը փոխադրած է նախկին տան կից, մեծ փողոցին անկիւնը Լութֆեանի աբբարթըմանը (Իմամ փողոց թիւ 1)։ Ըստ առաջնոյն հիւանդ կ'ընդունի երկուշաբթի, չորեքշաբթի եւ ուրբաթ կէսօրէն վերջը. իսկ կիրակի օրերը մինչեւ կէսօր։ Կը դարմանէ ամէն կարգի հիւանդութիւններ. մասնաւոր խնամք ջղային եւ ծննդաբերական հիւանդութեանց։

872 1—10

ՀԻՒՍՆԻ ԻՆԹԻԽԱՊ
ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆՆԵՐԸ
ՔԵԱՆԻ ԻԲԷՃԻ

Պոլիս, Կամուրջին դիմացը, անկիւնը եւ Եէնի ճամի, Նամակատան կից։

Սոյն վաճառատուններուն մէջ կը ծախուին մետաքսէ, բուրդէ, բամպակէ առաջնակարգ, տոկուն եւ վայելուչ կերպասներ։ Կը բաւէ անգամ մը այցելել, համոզուելու համար թէ ապրանքի ազնուութեան եւ աժանութեան տեսակէտով անմրցելի են այդ վաճառատունները։ Նամակատան կից եղող վաճառատան մէջ կը գտնուին արանց եւ կանանց յատուկ ճերմակեղէններ, գուլպաներ, ֆանէլաներ, թաշկինակներ, վայելուչ եւ նուրբ հովանոցներ, լամբարներ եւ ուրիշ մանր առարկաներ, անմրցելի կերպով աժան գիներով։ Ասոնցմէ զատ՝ սոյն վաճառատուններուն մէջ կը ծախուին մետաքսէ եւ բրդէ ծաղկենկար, ֆանթէզի ու նորաձեւ պլուզցուներ, արշինը 5 ղրուշէն սկսեալ մինչեւ 15 ղրուշ. ինչպէս նաեւ «կրօտէլէններ», եւ «կրօս ափրիք» կոչուած նորաձեւ կերպասներ։ Մետաքսէ եւ նորաձեւ Ֆուլար կերպասներ արշինը 4էն մինչեւ 6 ղրուշ, ամէն տեսակ ֆանթէզի, ազնիւ ու վայելուչ կերպասներ, արշինը 7էն մինչեւ 15 ղրուշ։ Բրդէ ազնիւ կերպասներ եւ արշինը 3էն մինչեւ 7 ղրուշ։ Ֆրանսական լաւ ապածներ, չգունատող, արշինը 70 փարայէն 90 փարա, մետաքսէ սաթէն ազնիւ ապածներ, փայլուն եւ չգունատող, արշինը 3 ղրուշէն, փօլին ապածներ, ծաղկենկար եւ ճաշակաւոր գոյներով, արշինը 2 ղրուշ 30 փարա։ Բիքէ եւ աքըսֆոր ապածներ, միագոյն սաթէններ, մետաքսէ եւ բրդէ խառն ապրանքներ, եւայլն։

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ 1852
ՏԷՐ Ս. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ
ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ-ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺՔ
396 ՄԵԾ-ՓՈՂՈՑ ԲԵՐԱ 396
ԽԱՆԻ ԴԱՐՃԱՐԱՆԻ ՎՐԱՅԻ ՅԱՐԿԸ
(ճիշդ [illegible] դէմը)

Ամէնասաստիկ ցաւած ակռաները մէկ անգամէն կը լեցնեն. ցաւով դիմել եւ բուժուած վերադառնալու պայմանաւ։

Նուրբ, ճաշակաւոր եւ դիմացկուն արհեստական ակռաներ կը պատրաստեն, յար եւ նման բնականի, դիմքի ձեւաւորութեան, ըստ տարիքի, ծամողութեան, եւ ազատ արտասանութեան՝ երաշխաւորեալ։

Թմրեցուցիչ դեղերու եւ ամենակատարելագործեալ աքցաններու միջոցաւ առանց ցաւի ատամնահանութիւն։

Զննումները կիրակի օրերն ալ, (մինչեւ կէսօր) ինչպէս նաեւ ամէն օր, (մինչեւ կէս գիշեր) հիւանդ կ'ընդունին։

ՇԻՇԼԻ ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑ
ՊՈԼԻՍ ՏԻՎԱՆ ԵՈԼՈՒ
ՀԻՄՆԱԴԻՐ ՎԻՐԱԲՈՅԺ
ՏՔԴ. ՖՈՒԱՏ ՍԻՒՐԷՅԵԱ ՓԱՇԱ

Մէկ քանի տարիէ ի վեր, շնորհիւ Վեհ. Սուլթանին հաստատուած այդ հիւանդանոցին մէջ, որուն հիմնադիրն է վիրաբոյժ Տքդ. Ֆուատ փաշա, մեծ յաջողութեամբ կը դարմանուին վիրաբուժական ճիւղին պատկանող հիւանդութիւններ, ինչպէս են խոյլ (սըրաճա), ուռեր, ոսկորի հիւանդութիւններ, ինչպէս նաեւ կանացի հիւանդութիւններ, ի հարկին վիրաբուժական գործողութիւններ ալ կատարուելով։ Կ'ընդունուին եւ մեծ դիւրութիւններ կ'ընծայուին այն կիներուն, որոնք մարդ չունին եւ ծննդաբերութիւն պիտի կատարեն, եւ կամ զերծ մնալ կ'ուզեն ծննդաբերութեան յարակից հիւանդութիւններէ եւ անհանգստութիւններէ։ Մասնագէտ կարող բժիշկներ ունի հիւանդանոցը, ուր շարունակ կը գտնուի նաեւ վկայեալ դայեակ մը՝ հիւանդները խնամելու համար։ Աղքատները փոխն ի փոխ ձրիաբար կը դարմանուին, շնորհիւ Կայս. Ողորմութեան։ 5—5

ՀԱՅ ԿՕՇԿԱՎԱՃԱՌ
«ԱՐՇԱԼՈՅՍ»

Թիւ 9, Սուլթան Համամ, կից Քրէտի Լիոնէի, Թիւ 9

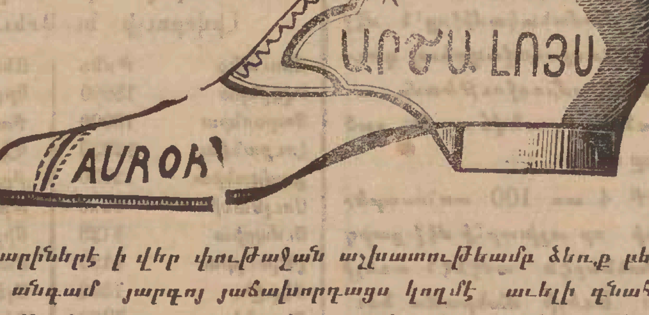

Բազում տարիներէ ի վեր փութաջան աշխատութեամբ ձեռք բերած յաջողութիւններս այս անգամ յարգոյ յաճախորդացս կողմէ աւելի գնահատուելու միտումով՝ կը փութամ պատրաստել վաճառատանս մէջ բուն գաղիական եւ ամերիկեան նիւթով տոկուն եւ նրբաճաշակ կօշիկներ, արանց, կանանց եւ տղայոց համար. անոնք որ ճաշակի տէր են, կրնան մեր վաճառատունը դիմել։

Նաեւ չափու վրայ կօշիկներ ամենայն փութով կը պատրաստուին Վաճառատանս մէջ, ուր կը գտնուին նաեւ կօշիկ պատրաստելու համար ամէն տեսակ ճոխ մթերք, ինչպէս նաեւ գունաւոր ամերիկեան եւ ֆրանսական կաշիներ, բրդէ եւ բամպակէ մանածներ եւայլն, որուն տէրն է ՅՈՎՍԷՓ ՓԱՓԱԶԵԱՆ։

Ղալաթիա մասնաճիւղ չունինք։

ՍԻՐՈ ՏԸ ՌԷՖՕՐ ԻՕՏԷ

ՆՈՒՄՕ ԵՒ ԸՆԿ.

SIROP de RAIFORT IODÉ

Բժիշկներու կողմէ յանձնարարուած՝ Սիրօ Անթիսքօպիւթիքի և Մօրու ձկան իւղին տեղ՝ աւշախտութեան, տժգոյն ու տկարակազմ տղայոց մորթի փշտիկներուն դէմ. ինչպէս նաև վիզի գնտիկները հալեցնելու և ախորժակը բանալու համար։

Փարիզ, 8. Վիվիէն փողոց
և բոլոր դեղարանաց մէջ A.

HUILE DE HOGG

ՄՕՐՈՒ ՁԿԱՆ ԻՒՂ

Յայտնի է թէ մօրու ձկան իւղի գործածութիւնը, մանաւանդ ձմեռը որքան օգտակար ու յանձնարարուած է փափկակազմ անձերու (էրիկ մարդ, կին ու տղայ) անօթինութենէ և կուրծքի հիւանդութիւններէ տառապողներու։ Բայց անոր փրկարար օգուտները ձեռք բերելու համար, պէտք է որ այդ իւղը զուտ ու առաջին կարգի ըլլայ։ Հետեւաբար պէտք է զգուշանալ կեղծերէն ու սորին տեսակներէն, որոնք հրապարակին վրայ կը ծախուին և որոնց գործածութիւնը աւելի վնասակար է քան օգտակար։

Գ. Հօկ Թէր-Նէօվի մէջ ձկնարաններ ունի, ուր մօրու ձկան իւղը մեծ խնամքով կը հանուի։ Այս իւղը, անզուգական պայծառութեամբ, եռանկիւնաձեւ շիշերու մէջ դրուած է, որ ամէնուն ծանօթ է արդէն և Բարիզի Իւնիօն տէ Ֆապրիքան ընկերութեան կողմէ երաշխաւորութեան դրոշմով մը կնքուած է։ Բոլոր նշանաւոր բժիշկները կէս դարէ ի վեր հիւանդներուն այս ձկան իւղը կը յանձնարարեն։ Կեղծերէն և նմանութիւններէն զգուշանալ։ Հօկի մօրու ձկան իւղը կը ծախուի դեղագործներու և դեղավաճառներու քով։ Միակ տէրն է Թ. Թ. Հօկ, 2 թիւ, Քաստիկլիօն Բարիզ։

Մեծ-քանակ կը ծախուի [illegible] Նիի քով Հարաչի խան, Պոլիս։

ԱՊԱՌԻԿ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

Կահաւորման յատուկ ամէն տեսակ ապրանաց

Ղալաթիա, Թիւնէլին քովը, Մէրթէպանի փողոց Իպրէթ Փաշա Խանի կից, Թիւ 16

Նոր հաստատուած այս մթերանոցներուն մէջ կը գտնուին անգլիական գորգեր, տաքումա եւ թաւշեայ գորգեր, «քէչէ»ներ, «թիւլ» վարագոյրներ, աթոռներ, քօրնիշներ, գետինի մուշամպաներ եւ զանազան տեսակներով ճոխ կերպասներ, մահճակալներ, աթոռներ ու հայելիներ։ Կը վաճառուի յարգոյ հասարակութեան շատ դիւրամատչելի պայմաններով,

ԱՄՍԱԿԱՆ ՎՃԱՐՄՈՒՆՔՈՎ

635 ՎԵՐՋՆԱԿԱՆ ԳԻՆ

ԼԱ ՆԻՒ-ԵՈՐՔ

ԱՄԵՆԱՀԻՆ ԵՒ ԱՄԵՆԱԿԱՐԵՒՈՐ
ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԿԵԱՆՔԻ
ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆԸ

Զուտ փոխադարձ հիմնեալ 1845ին

1902 Յունուար 1ին երաշխաւորեալ գումարը՝ Ֆր. 1,506,000,000

1901ին ապահովագրեալներուն եղած փոխատուութիւնները՝ Ֆր. 34,000,000

ԼԱ ՆԻՒ ԵՈՐՔ 600,000էն աւելի ապահովագրեալ ունի որոնք կը կազմեն Ընկերութիւնը, և որոնց կը պատկանի բոլոր շահերը։ 1901ին ապահովագրելոց վճարուած շահաբաժիններու գումարը՝ Ֆր. 17,500,000։

ԼԱ ՆԻՒ ԵՈՐՔԻ տիեզերական բոլիսը մինչեւ հիմա ուրիշ որ և է ընկերութենէ կը յանձնուած բոլիսներէն աւելի առկայ մանց և շահաւոր պայմանագրութիւն է, յանձնուած օրէն սկսեալ անվիճելի է. ըլլայ զբաղման ճամբորդութեան, մահուան տեսակներուն և պատճառին անձնասպանութեան և մի չեւ իսկ պատերազմի առնէ։ Տիեզերական բոլիսը կ՚երաշխաւորէ փոխատուութիւններ 3 տարի ապահովագին վճարելէ յետոյ առանց յետագայ ապահովագինն հաշուի առնելու, այդ փոխատուութեանց գումարները զատ զատ նշանակուած են բոլիսին մէջ. 30 օր պայմանաժամ իւրաքանչիւր վճարման համար, տալ [illegible] վճարումները դադրելէն մինչեւ 5 տարի վերստին շարունակելու առանձնաշնորհումը, յետոյ ապահովագիրները 5 առ 100 տոկոսով [illegible] վճարելով. մէկ տարեկան ընկէ յետոյ [illegible] չկայ։ Ապահովագրութեան երկարաձգումը, բոլիսին մէջ նշանակուած ժամանակամիջոցի մը համար, այնպէս որ այդ ժամանակամիջոցին մէջ եթէ մահ պատահի, ապահովագրեալ գումարը կը հատուցուի ամբողջութեամբ առանց հաշուի առնելու անվճար մնացած ապահովագինները։

ԼԱ ՆԻՒ-ԵՈՐՔ 4 առ 100 տոկոսաբեր պայմանն ալ ունի որ աշխարհի մէջ ցարդ գտնուած պայմաններէն ամէնէն աւելի նպաստաւորն է։ Աւելի մանրամասնութեանց համար դիմել։

Տնօրէնութիւն ի Թուրքիա
Ճ. ՈՒ. ՀՈՒԻԹՕԼ ԵՒ ԸՆԿ.
Քննիչ Պատուիրակ
Ա. ՋՈՒՀԱՃԵԱՆ

Պոլիս. Հուիթօլ խան
Վոյվոտա փողոց, Վիթ-ալիս խան
Ղալաթիա

Իր անարատութեան պատճառաւ

ՇԱՊՕԹՕ

բէքթօնը միակն է որ կը գործածուի Պ. Բասթէօռի, Պերլինի, Վիէննայի և Բեդրըսպուրկի աշխատանոցներուն և Ֆրանսայի ծովային նախարարութեան կողմէ։

ԱԶԴՈՒՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ԱՐԱԳ ՆԵՐԳՈՐԾՈՒՄ

ՇԱՊՕԹՕԻ ԳԻՆԻ

ԲԷՔՍԻՆԵԱՆ ԲԷՔԹՕՆԻ

VIN CHAPOTEAUT

Բէքթօնն, որ իբր ամենալաւ սնունդ ծանօթ է, կովի մսին մարսողութեան արդիւնքն է՝ բէքսինի և կամ նոյն իսկ ստամոքսին միջոցաւ։ Այդ կերպով կը սնուցանեն հիւանդները, նոր ապաքինածները, ինչպէս նաև այն անձերն, որք ունին հիւծումէ առաջ եկած անարիւնութիւն, սնունդներէ նողկանք, տենդ, շաքարախտ, թոքախտ, թանչք, ուռեցք, քանսէր, ստամոքսի ու լեարդի հիւանդութիւն՝ տաք երկիրներ բնակելէ յառաջ եկած։

ՇԱՊՕԹՕ, 8, Վիվիէն փողոց, Փարիզ,
և բոլոր դեղարանաց մէջ։ A.

ԱՆՔՌԸ

Հիմնեալ 1858ին

ԹՈՒՐՔԻՈՅ ՄԷՋ ԳՏՆՈՒԱԾ ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆՑ ԱՄԷՆԷՆ ՀԻՆԸ ԵՒ ԱՄԷՆԷՆ ՏԱՐԱԾԵԱԼԸ

Երաշխաւորութեան գումար	Վճարեալ գումարներ
Ֆր. 168,000,000	Ֆր. 277,000,000

Թուրքիոյ եւ Յունաստանի համար ընդհանուր գործակալ
ՍԻԿՖՐԻՏ ԱՏԼԷՐ

Սթամպօլ Ապուս Էֆէնտի խան

Արիս եւ Ընկ

ՇՈԳԵՇԱՐԺ ԳՈՐԾԱՏՈՒՆ
ՀՈՏԵՂԻՆԱՑ եւ ՕՃԱՌԻ

ՀԻՄՆԵԱԼ 1889ին
Կ. ՊՈԼԻՍ
Թահտաքալէ

ՎԵՃԱՌԱՆԻՇ

Արուեստագիտական վերջին կատարելագործութեամբ և տօգինակազմ մեքենաներով օժտեալ ու եւրոպացի վարպետի մը հսկողութեան ներքեւ կ՚արտադրէ ամենամաքուր հոտեղէններ ինչպէս նաեւ թուալէթի հոտաւէտ և լուացքի պարզ օճառներ։

Տեսակի ազնուութեան մասին եւրոպական ամենամեծ գործարաններու արտադրոց դէմ մրցելու առաւելութեան կը միացնէ գիներու զիջողական աժանութիւնը։ Փափաքողներուն քաթալոկը ձրի կը ղրկուի։

Մեծաքանակ գնում ընել ուզողները կրնան դիմել Կ. Պոլսոյ մէջ Օրոզդի Պաք և Կ. Ի. Ճէմեան Որդիք վաճառատուններու իսկ գաւառներու և օտար երկիրներու մէջ դիմել գործակալութեանց որ ի ստորեւ. ուր պիտի գտնեն նմոյշներու ցուցադրութիւն մը՝ պէտք եղած բոլոր տեղեկութիւններով.

ՓԱՐԻԶ.—	Գ. Գ. Լազարիէս Որդի եւ Ընկ. 28.— Րիւ Շաթօտէօն
ՊՈՒՐՍԱ.—	Գ. Գ. Ապրար եւ Ընկ.
ԱՂԵՔՍԱՆԴՐԻԱ.—	Գ. Մ. Գալֆաեան.
ԳԱՀԻՐԷ.—	Գ. Հ. Ռոզանթալ.
ՌՈՒՍՉՈՒՔ.—	Գ. Գ. Կ. Ինճիճեան Որդիք.
ՎԱՌՆԱ.—	Գ. Կէտոն Արտիթի.
ԶՄԻՒՌՆԻԱ.—	Գ. Հայնրիխ Վաւնրնկ.
ՍԷԼԱՆԻԿ.—	Գ. Տինօ Ֆէրնանտէզ.
ԻՒՍԿԻՒՊ.—	Գ. Մ. Քափուանօ.
ՊԷՅՐՈՒԹ.—	Գ. Ֆրանքէլ Շիֆֆնէր.
ՍԱՄՍՈՆ.—	Գ. Գ. Գէորգեան եղբարք.
ՏՐԱՊԻԶՈՆ.—	Գ. Արիս Կ. Ինճիճեան.
ՍԵԲԱՍՏԻԱ.—	Գ. Գ. Վ. եւ Օ. Մեծատուրեան
ԻԶՄԻՏ.—	Գ. Յակոբ Մոմճեան.
ՌՈՏՈՍԹՕ.—	Գ. Յակոբ Բոզմաճեան.

ՕՍՄ. ՃԱՐՏԱՐԱՐՈՒԵՍՏ

ԸՆՏԻՐ ԿԻՐ ԵՒ ՇԱՂԱԽ

ՇՈԳԵՇԱՐԺ ԳՈՐԾԱՐԱՆ, ՄԹԵՆԻԱ
ԱԼ. ՊԷՕՏԷՕՂԼՈՒ, Կ. ԼԻՆԱՐՏՕ
ԵՒ ԸՆԿ.

Այս կիրը, որուն սպառումը մեծապէս աւելցած է վերջին երկու տարիներուն մէջ, շատ կարեւոր բարւոքում մը կրած է շնորհիւ ճարտարագէտ Պ. Կ. Լինարտոյի, որ գիտական երկար հետազօտութիւններէ յետոյ, յաջողած է գտնել գերազանցապէս հիտրոլիք կիր մը։ Լաւագոյն արդիւնքներ տուած է այս կիրը, ծովու եւ անուշ ջուրին տակ։ Օտար առաջնակարգ հիտրոլիք կիրերէն աւելի աղէկ է անվիճելի կերպով։ 200 օսմ. ոսկիի պարգեւ մը պիտի տրուի անոր, որ ապացուցանէ թէ այս կիրը հիտրոլիք չէ գերազանցապէս։ Երեք պայմաններ կը միացնէ իր մէջ.— Խնայողութիւն, առողջարար հանգամանք, հաստատունութիւն։

Կեդրոնական մթերանոց, Կալաթա, Բալաֆաթ-Եէրի, թիւ 63, ատաղձավաճառ Պ. Պէօտէօղլու Խարալամպոսի մեծ մթերանոց։ Մասնաճիւղերն են Պոլիս, Քէրէսթէճիլէր, թիւ 394, Գատըգիւղ քարափին վրայ, Եանի Միքայիլի քով, Սամսոն՝ Անտոնօղլու Եղբարք։ 33--104

ՔԻՒՆԱՐՏ CUNARD

ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ

Ամէն ամիս երկու անգամ կը բանեն
Լիվըրբուլի եւ Արեւելքի միջեւ

Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ
Իվէրնիա	18900	Սիլվանիա	5598
Սաքսոնիա	18900	Քաթալոնիա	4841
Լուքանիա	12950	Վէրիա	3229
Քամբանիա	12950	Բավիա	2945
Ուլթոնիա	8845	Թիրիա	2936
Ումպրիա	8128	Սիբրիա	2935
Էթրուրիա	8120	Սամարիա	2558
Սէրվիա	7392	Ալէբբօ	[illegible]
Աւրանիա	7269	Շէրպուրկ	1614

Վերիա շոգենաւը, Նաւապետ Բրէսէր, ընդհանուր վաճառքով Լիվըրբուլէն հոս հասաւ։

Դիմել առ ՃՕԼԻ և ՍԻԿԸՐ
Joly et Seagor
Մէյմանէթլի խան, թիւ 6, 7, 8 Ղալաթիա, Քարա Մուսթաֆա փողոց։ 255

ԳԱՐԱՃԻՒԷՐ ՍԱՆՃԸԼԱՐԸ

ԼԵԱՐԴԻ ԽԻԹԵՐ

Անոնք որ դժբախտութիւն ունեցած են լեարդի խիթերու (գարաճիկէր սանճըլարը) ենթակայ ըլլալու գիտեն որ և ոչ մէկ ցաւ, ո՛չ մէկ [illegible] այս խիթերուն չափ սաստկութեամբ կը նեղէ մարդը։ Հիւանդը՝ ցաւերուն սաստկութենէն ո՛չ կրնայ նստիլ, ո՛չ ալ անկողնին մէջ ամփոփուիլ, շարունակ վերմակը կը ձանկոտէ, ու քիչ պաղ քրտինք կը թափէ ու կը հեծէ։

Ուրախութեամբ կը ծանուցանենք որ այս սոսկալի հիւանդութիւնը հիմա կը բժշկուի օրական երեքէն վեց դեղահատ առնելով։ Ֆրանսայի առաջնակարգ բժիշկներէն Տօքթ. Տիւկայի պատրաստած դեղահատները, այսինքն pilules hepatiques du docteur Dugas [illegible] լեարդի հիւանդութեանց դէմ [illegible] ապահովապէս [illegible] ժամանակի մէջ. Ցաւերը սաստկացած ատեն օրական վեց [illegible] երեք [illegible] լեարդի ամէն տեսակ հիւանդութիւն [illegible] (սաֆրա) և դեղնութիւն (սարըլըգ) և մաղձի ու լեարդի [illegible] հիւանդութիւնները [illegible]։

Կը ծախուի Կ. Պոլիս Պաղչէ գապու Բժշկական դեղարանը, Սուլթան Համամ Մէյսէքի Լիոն և Պոնտեչիանօս դեղամթերանոցները և ուրիշ ամէն տեղ։

ՄՈՍ

ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Լիվըրբուլի Պօրտոյի Միջերկրականի եւ Սեւ Ծովի միջեւ բանող շոգենաւ

Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ
Րամսէզ	3000	Թիպս	2500
Անպիս	3000	Նէքթիս	2400
Թէյպըր	3000	Օսայրիս	2250
Քանոբուս	3000	Բէրա	2250
Ֆարոս	3000	Սֆինքս	2000
Օսմանլի	3000	Կասքընի	1500
Մարիոթիս	2500	Կիւլէտ	1500

Դիմել առ Ճ. Վ. ՈՒԻԹՕԼ և ԸՆԿ.
Ուիթօլ խան
ՃԷՅՄՍ ՄՈՍ և ԸՆԿ.
194 31, Ճէյմս Սդրիթ Լիվըրբուլ։

ՕՍՄ. ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ
ԸՆԴՀ. ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՀԻՄՆՈՒԱԾ
Վեհափառ Սուլթանին
Կայսերական Իրատեով

Որ կը կրէ 2/14 Օգոստ. 1892
Թուականը
(20 սէֆէր 1310)

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Հրդեհի արկածներու, փոխադրութեանց եւ կեանքի վրայ

Ընկերութեան կեդրոնատեղին Կ. ՊՈԼԻՍ Եէնի խան, Քարաքէօյ Ղալաթիա

Գործակալ, Պոլսոյ կողմը Օսմ. Պանքայի մասնաճիւղը Եէնի ճամի Հալիւճըլը փողոց, Օսմ. նամակատան դէմը։

Ենթ-գործակալ Պոլսոյ կողմը Պ. Ի. Ջասօխ
Մարրուճճըլար Զարչըը խան թիւ 21

Ընկերութիւնը գործակալներ կը փնտռէ Թուրքիոյ այն ամէն քաղաքներու համար, ուր ներկայացուցիչ չունի։ 194

ՍԻՆԿԷՐ

ԿԱՐԻ ՊԱՏՐԱՍՏԱՆ ՀԱՍԹԱՏԹԻՑ

THE SINGER MANUFACTURING Cie

Սինկէրի կարի մեքենաները զուտ անգլ. պողպատէ շինուած ըլլալով, իրենց տոկունութեամբ այնքան գնահատուած են, որ աշխարհիս ամէն կողմը տարածուած են եւ բոլոր ընտանիքները, դերձակներն ու կօշկակարները լոկ Սինկէրի մեքենայ սկսած են գործածել։ Սինկէր Ընկերութիւնը ցարդ 400է աւելի պատուոյ վկայական եւ շքադրամ ստացած է բոլոր ցուցահանդէսներէն։

Մասնաճիւղեր բովանդակ Թուրքիոյ մէջ։

Սինկէրի մեքենաները կը ծախուին միմիայն Սինկէր Ընկերութեան վաճառատուններուն մէջ։

Բերա (1. Մեծ փողոց, Պօն Մարշէի դիմաց թիւ 343 եւ 343 կրկին
(2. » » Կալաթա Սէրայի դիմաց։
Կալաթա (1. Սինկէր խան Թիւնէլի ետեւ
(2. Թրամվայի կայարանին դիմաց։
Պոլիս (1. Սուլթան Համամ թիւ 2
(2. Սուլթան Պայազիտ, Թրամվայի կայարանին դիմաց թիւ 13։
Սկիւտար Զարչը պօյը, թիւ 120։

Դասերը եւ նորոգութիւնները ձրի։ Սինկէր Ընկերութեան կեդր. վարչատեղին կը գտնուի Բերա, Մեծ փողոց, թիւ 343 եւ 343 կրկին, Սարգիս պէյ Տիւզօղլուի տունը։

ԹՈՄԱՍ ՈՒԻԼՍԸՆ

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՔ

Ընդմէջ Հըլի, Կ. Պոլսոյ եւ Օտեսայի

Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ
Ալպանօ	1029	Գօմօ	1497	Գօգօ	1011	Մալմօ	724	Րօզարիօ	186
Ալէքթ	3607	Գօնկօ	2906	Կրօտնօ	1695	Մարէնկօ	2273	Սաքֆօ	1113
Անճէլօ	1541	Գօրսօ	895	Հիրօ	775	Մարդէլլօ	3709	Ցիրիօ	1735
Արիօսգօ	2377	Տիտօ	4311	Հիտալկօ	1581	Միքատօ	3557	Սիլվիօ	1193
Պասանօ	1822	Տօմինօ	937	Հինտու	3720	Միլօ	1057	Սքէրօ	1200
Պօրօտինօ	1264	Տուրօ	2383	Հօրադիօ	3600	Մօնդէպէլլօ	1735	Թասսօ	1328
Պրավօ	1076	Տրաբօ	1713	Հումպէր	595	Մուրիլլօ	2419	Թ. Ուիլսըն	1546
Պրիւնօ	841	Տինամօ	504	Իակօ	2354	Նէրօ	1083	Թօրիօ	3827
Պըֆֆալօ	4431	Էկրօ	2464	Իտաճօ	5540	Օճիօ	4160	Թօլէտօ	1470
Գէյրօ	1671	Էլտօրատօ	1520	Ճիւնօ	1080	Օնթարիօ	4036	Թօրրինօ	487
Գալիբսօ	1387	Էրագօ	1841	Քլէսօ	1053	Օրլանտօ	1535	Ուրպինօ	2429
Գամէօ	1244	Ֆիտօ	954	Քօլփինօ	2307	Բալէրմօ	1637	Վասքօ	1914
Գազօ	1094	Ֆինլանտ	1828	Քօվնօ	1700	Բօլօ	510	Վօլօ	1289
Զիրանօ	2729	Ֆլամինկօ	849	Լէօ	1053	Րիալթօ	2229	Վօլթուրնօ	2396
Սիսէրօ	1831	Ֆրանչիսքօ	4582	Լէանդրօ	2272	Րինալտօ	1663	Եէտօ	1850
Գլիօ	2697	Կալիլէօ	3060	Լիվօրնօ	1643	Րօլլօ	1613	Զէնօ	1200
Գօլօրատօ	4235	Կիդանօ	1243	Լօրէնցօ	3191	Րօմէօ	1789		

Լօրէնցօ շոգենաւը, Նաւապետ [illegible], ընդհանուր վաճառքով Հըլլէն հոս հասած է

Դիմել առ գործակալս Ֆ. ՀԻԼՏ ԷՆՐԻՋՕՏ
Թիւ 23—24 [illegible] խան Ղալաթիա 377

ԱՆԱՏՕԼՈՒԻ ՕՍՄ. ԵՐԿԱԹՈՒՂԻ

Երթեւեկութիւն կառախումբերու 1902 Նոյեմբեր 1 (Ն. Տ.) շաբաթ օրէն սկսեալ

ԷՍԿԻ-ՇԷՀԻՐ ԳՕՆԵԱՅԻ ԳԻԾ

ԵՐԹ Կառք. Թ. 224 խառն Առտու ժ.	վ.	ԿԱՅԱՐԱՆ	ԴԱՐՁ Կառք. Թ. 223 խառն Իրկն. ժ.	վ.
12	—	Մկն. Էսկի-Շէհիր Ժմ.	3	—
12	42	» Կէօքճէ Քըրըք »	2	20
1	39	» Սապօնճը Բունար »	1	38
2	33	» Ալայունտ »	12	42
3	15	» Չէքիւրլէր »	11	53
4	10	» Տէօյէր »	11	5
4	39	» Ինսանիյէ »	10	20
5	3	» Համամ »	9	53
5	14	» Կազլիկէօլ համամ »	9	44
6	1	» Աֆիոն Գարա Հիսար »	9	13
6	41	» Պէօյիւք Չօպանլար »	8	20
7	36	» Չայ »	7	33
8	21	» Իսհագլու »	6	40
8	45	» Եասսիան »	6	15
9	16	» Աք շէհիր »	5	53
9	48	» Ազարի քէօյ »	5	13
10	30	» Ջավուշճը քէօյ »	4	35
11	8	» Իլկին »	4	3
11	55	» Գատըն-խանը »	3	9
12	50	» Սէրայ-Ինի »	2	27
1	22	» Մէյտան »	1	47
2	22	» Բունար-Պաշը »	12	42
3	—	Ժմ. Գօնեա Մկն.	12	—
իրկն.			առտ.	

ԷՍԿԻ ՇԷՀԻՐԷՆ ԷՆԿԻՒՐԻՒԻ ԳԻԾ

ԵՐԹ Կառք. Թ. 122 խառն Առտու ժ.	վ.	ԿԱՅԱՐԱՆ	ԴԱՐՁ Կառք. Թ. 121 խառն Իրկն. ժ.	վ.
1	—	Մկն. Էսկի Շէհիր Ժմ.	11	—
1	44	» Աք Պունար »	10	18
2	24	» Ալփու Քէօյ »	9	46
3	4	» Պէյլիք Ախուր »	8	58
4	9	» Սարիքէօյ »	8	1
4	58	» Պիչէր »	7	4
5	35	» [illegible] »	6	27
6	9	» Պէյլիք Քէօփրիւ »	6	—
7	3	» Պօլաթլը »	5	16
8	21	» Մալը Քէօյ »	3	49
9	15	» Սինճան Քէօյ »	2	17
10	—	Ժմ. Էնկիւրիւ Մկն.	2	—
իրկն.			առտ.	

ԱԼԱՅՈՒՆՏԷՆ ՔԻՕԹԱՀԵԱ

ԵՐԹ Կառախումբ Թ. 322 խառն Առտու ժ.	վ.	Թ. 324 խառն Իրկն. ժ.	վ.	ԿԱՅԱՐԱՆ	ԴԱՐՁ Կառախումբ Թ. 321 խառն Առտու ժ.	վ.	Թ. 323 խառն Իրկն. ժ.	վ.
2	35	12	45	Մկն. Ալայունտ Ժմ.	2	—	12	5
2	55	1	5	Ժմ. Քիւթահիա Մկն.	1	40	11	4

ՀԱՄԻՏԻԷ—ԱՏԱ-ՊԱԶԱՐ

ԵՐԹ Կառախումբ Թ. 422 խառն Առտու ժ.	վ.	Թ. 424 խառն Իրկն. ժ.	վ.	ԿԱՅԱՐԱՆ	ԴԱՐՁ Կառախումբ Թ. 421 խառն Առտու ժ.	վ.	Թ. 423 խառն Իրկն. ժ.	վ.
6	30	8	—	Մկն. Համիտիէ Ժմ.	6	—	7	30
6	48	8	8	Ժմ. Ատա-Պազար Մկն.	5	42	7	12

COMP RUSSE

Navigation à Vapeur et de Commerce
ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ
ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Շաբաթուան երթեւեկութիւններ

Դշ. 22/4 Օտեսա ժամը 4ին յետ միջօրէի։
Դշ. 23/5 Իզմիր, Քիրէ, Աղեքսանդրիա, ժամը 10ին միջօրէէն առաջ հաղորդակցելով Աղեքսանդրիաէն (Բորդ-Սայիտ, Եաֆա, Պէյրութ, Թարապլուս-Շամ։
Եշ. 24/6 Սէվաստաբոլ ժամը 10ին միջօրէէն առաջ։
Ուր. 25/7 Օտեսա ժամը 10ին միջօրէէն առաջ։
Շբ. 26/8 Տարտանէլ, Այնորոզ, Սելանիկ, Իզմիր, Քիոս, Թարապուլուս-Շամ, Պէյրութ, Եաֆա, Բոռդ-Սաիտ, Աղեքսանդրիա ժամը 4ին յետ միջօրէի։

ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՄԱՐՈՔԵԱՆ ԵՒ ՀԱՅԿԱՆ
Ն. ԲԱՔԷ ԵՒ ԸՆԿ.

ՕԴԵՍՍԱՅԻ ՇՈԳԵՆԱՒԵՐ

Նոյմ. 10 Մինկրէլիա [illegible]

ՄԵԿՆՈՒՄՆԵՐ

Նոյմ. 6ին Սիւռէասի Սամսոն, [illegible] և Նովօ ռօսիսք,
» 11ին Մինկրէլիա ուղ. [illegible]
» 5ին Գառամանի ուղ. Մարսիլիա,
Տոմսակ [illegible]
Աւելի [illegible] 245 ֆ. [illegible]
175 ֆ. [illegible]
[illegible]
[illegible] 516 Թ. ՌԸՍՈՒԼ

ՖՐԷՏ. ԼԷՅԼԱՆՏ ԵՒ ԸՆԿ.
ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Լիվըրբուլի եւ Արեւելքի միջեւ բանող շոգ.

Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ
Վիքթորիան	10500	Ֆլավիա	3500
Արմէնեան	10500	Էմիրշիրն	3500
Քէստրիան	10500	[illegible]	3000
Լանքաստրիան	9000	Ալճէրիան	3500
Ֆիլատէլֆիա	9000	Արապիան	[illegible]
Գօլօմպիան	8000	Աթէնիան	2500
Ճօրճիան	8000	Անտալուզիան	2500
Պօստոնիան	8000	Ալգաշիրն	2500
Ֆրրճինիան	8000	Լէսպիան	2000
Ֆալէրնիան	3700	Մինծօ	900
Վավօնիան	3700	Օբօրդօ	800
Ֆլամինիան	3700	Լիսպօն	800
Ֆապիան	3500		

Ապրանքի տէրերէն կը խնդրուի իրենց ապրանքը այլուր փոխադրելու կամ Ղալաթիոյ մաքսատունը հանելու համար իրենց հրահանգը դրկել շոգենաւին ժամանումէն 24 ժամ առաջ։

Աւելի տեղեկութեանց համար դիմել առ ԷՏՎԱՐ ԼԱՖՕՆՏԷՆ
Ղալաթիա, քարափին վրայ
800 Մաքսատան հին տեղը

Պատասխանատու՝ ՋԱՐԵՀ ՆՈՒԻԱՌՈՒԹԵԱՆ